
ACTA NEUROBIOLOGIAE EXPERIMENTALIS
SUPPLEMENTUM 2

**AN ENGLISH-POLISH VOCABULARY
OF BASIC TERMS USED IN BRAIN PHYSIOLOGY
AND BEHAVIORAL SCIENCES**

Włodzimierz KOZAK and Stefan SOŁTYSIK

WARSAW 1971
POLISH SCIENTIFIC PUBLISHERS

PREFACE

This vocabulary is the first published list of Polish terms used in brain physiology. It should help to standardize the terminology and provide a basis for future preparation of a comprehensive dictionary which would include definitions, etymology, historical information and, perhaps, illustrations. Before undertaking such a task, specialists in neurophysiology, electrophysiology and behavioral sciences must agree upon basic terms and help to standardize their usage, eliminating excess synonyms, misusages and other terms inappropriate either for factual or for linguistic reasons. Undoubtedly, the vocabulary in its present form suffers from many vague formulations and omissions. Therefore, all proposals or critical remarks are sincerely welcome. These should be addressed to Dr. S. Sołtysik, Institute of Psychoneurology, Pruszków, Poland.

In preparation of this vocabulary, great help was provided by Professor Jerzy Konorski, Dr Bogusław Żernicki, Dr Witold Karczewski and Dr Bohdan Sadowski. Additionally, a considerable contribution was made by Dr. Jerzy Chmurzyński, who corrected and completed the ethological terminology. The authors greatly appreciate the assistance provided by these colleagues. Thanks are also due to Miss S. Zaremba, Mrs. S. Bielecka and Miss B. Sałgut who helped in preparing the manuscript and typescript.

•

ABBREVIATIONS

beh. behavior, behaviorism

cf. compare

chem. chemistry

ecol. ecology

EEG electroencephalography

elec. denotes that the term is used in electro-technics or electronics rather than in neurophysiology

ethol. ethology

Fr. French

Ger. German

math. mathematics

physiol. physiology

pref. preferred

stat. statistics

syn. synonym(s)

A

- abortive** poronny; **a. impulse** impuls poronny; **a. reflex** odruch poronny; **a. response** reakcja poronna
- above threshold** (*syn. supraliminal*) ponadprogowy
- a-c, alternating current** prąd zmienny; **a-c amplifier** wzmacniacz prądu zmiennego
- accomodation** akomodacja, dostosowanie; **ocular a.** akomodacja oczu; **a. of the nervous tissue** (*W. H. Nernst*) akomodacja nerwowa
- acetylcholine** acetylocholina
- acquired** nabyty; **a. drive** napęd nabyty, popęd nabyty; **a. reflex** odruch nabyty, odruch warunkowy
- acquisition** nabywanie, wytwarzanie się; **a. of conditioned reflexes** wytwarzanie się (nabywanie) odruchów warunkowych
- action** działanie, czynność; czynnościowy; **a. current** prąd czynnościowy; **integrative a.** czynność integracyjna; **a. potential** potencjał czynnościowy; **mass a.** działalność (ruchowa) rozlana, czynność uogólniona
- activate** uczynniać, uaktywniać
- activating** uczynniający, wzbudzający; **reticular a. system, RAS** siatkowaty układ uczynniający (wzbudzający)
- active** czynny; **a. avoidance** (*syn. avoidance response*) czynne unikanie; **a. conduction** przewodzenie czynne; **a. defensive reflex** (*I. P. Pavlov*) czynna reakcja obronna; **a. transport** czynne przeniesienie, transport czynny
- activity** czynność, czynności; **higher nervous a.** (*I. P. Pavlov*) wyższe czynności nerwowe; **integrative a.** czynność integrująca
- A-D converter, analog-to-digital converter** przetwornik analogowo-cyfrowy
- adaptation** adaptacja; przystosowanie; **sensory a.** adaptacja zmysłowa
- adequate** adekwatny, właściwy; **a. stimulus** bodziec właściwy
- adrenaline** (*syn. epinephrine*) adrenalina
- adrenergic** adrenergiczny; **a. nerve ending** zakończenie adrenergiczne; **a. synapse** synapsa adrenergiczna
- afference** aferentacja, doprowadzanie (impulsów)
- afferent** włókno aferentne, włókno doprowadzające, aferenta; aferentny, dosyłowy, do(o)środkowy (o impulsach); doprowadzający, uczuciowy, aferentny (o włóknach nerwowych)
- after** po; następczy; **a.-depolarization** depolaryzacja następcza, depolaryzacja śladowa; **a.-discharge** wyładowanie następcze; **a.-effect** efekt następczy, zjawisko następcze; **a.-hyperpolarization** hyperpolaryzacja następcza, hyperpolaryzacja śladowa; **a.-potential** potencjał następczy, potencjał śladowy; **inhibitory a.-discharge** hamowanie następcze
- aggression** agresja, napaść; **intraspecific a.** agresja wewnątrz-gatunkowa
- aggressive behavior** zachowanie się agresywne (napastliwe), behavior agresywny
- agitation** (*syn. restlessness*) niepokój ruchowy
- agonistic** agonistyczny (*ethol.*), kontestacyjny; agonistyczny (*physiol.*), sprzymierzony; **a. behavior** behavior agonistyczny, behavior kontestacyjny; **a. muscle** mięsień agonistyczny, agonista, mięsień sprzymierzony, mięsień współdziałający
- aha reaction** (*syn. aha experience*) reakcja aha, wgląd
- akinesis** akineza, akinezja, bezruch
- alimentary** pokarmowy; **a. conditioned reflex** pokarmowy odruch warunkowy
- allelomimetic** (*syn. mimetic, imitative*); **a. behavior** behavior naśladowczy, zachowanie się naśladowane
- allied** sprzymierzony; **a. reflex** odruch sprzymierzony
- allochtonous** (*N. Tinbergen*) allochtoniczny, obcy; **a. behavior** behavior allochtoniczny (*ethol.*)
- “all or none”** (*syn. all or nothing*) wszystko albo nic; **a. n. excitation** pobudzenie według prawa

- wszystko albo nic; a. n. law (*H. P. Bowditch* 1871) prawo „wszystko albo nic“
- alpha** alfa; α ; a. **motoneuron** neuron ruchowy alfa; a. **rhythm** czynność (rytm) alfa (*EEG*); a. **fiber** włókno nerwowe alfa
- alternation** alternacja, naprzemienność; **delayed a.** alternacja odroczone; **double a.** podwójna alternacja
- amnesia** niepamięć, amnezja; **anterograde a.** niepamięć następcza; **progressive a.** niepamięć postępująca; **retrograde a.** niepamięć wsteczna
- amphicyte** komórka płaszczowa, amficyt
- amplifier** wzmacniacz; **a-c a.** wzmacniacz prądu zmiennego; **d-c a.** wzmacniacz prądu stałego; **differential a.** wzmacniacz różnicowy; **push-pull a.** wzmacniacz przeciwsobny
- analog** analogowy
- analyser** (*syn.* **analyzer**) analizator
- anelectrotonus** anelektrotonus
- anesthesia** znieczulenie; **general a.** znieczulenie ogólne; **local a.** znieczulenie miejscowe
- annulospiral ending** zakończenie pierścieniowo-spiralne (wrzeczona mięśniowego)
- anode** anoda; anodowy; a. **break excitation** pobudzenie przerwaniem prądu na anodzie
- anodic** anodowy; a. **block** blokada anodowa; a. **depression** depresja anodowa
- antagonist** mięsień przeciwdziałający (przeciwstawny, antagonistyczny), antagonist
- antagonistic** przeciwdziałający, przeciwstawny, antagonistyczny; a. **muscle** mięsień przeciwdziałający (przeciwstawny), mięsień antagonistyczny, antagonist
- anterograde** następczy; a. **amnesia** niepamięć następcza
- anticipatory** antycypacyjny, wyprzedzający; a. **error** błąd antycypacyjny
- antidrive** (*J. Konorski*) antynapęd, przeciwnapęd
- antidromic** antydromowy, wsteczny; a. **conduction** przewodzenie antydromowe; a. **impulse** impuls antydromowy; a. **inhibition** hamowanie antydromowe; a. **invasion** inwazja antydromowa; a. **volley** salwa antydromowa
- anxiety** niepokój, lęk
- aperiodic** aperiodyczny; a. **reinforcement** (*syn.* **random reinforcement**, **variable interval reinforcement**) wzmocnienie aperiodyczne; a. **reward** nagradzanie aperiodyczne
- aphagia** afagia, nieprzyjmowanie pokarmu
- appetitive** apetyncyjny, apetytywny; a. **behavior** zachowanie apetyncyjne, behawior apetyncyjny; a. **response** reakcja apetyncyjna
- approach** zbliżanie się; dążenie; zbliżać się, dążyć;
- a. **gradient** gradient zbliżenia, gradient dążenia (*syn.* **goal gradient** gradient celu); a. **avoidance conflict** konflikt między zbliżeniem a unikaniem
- approximation conditioning** (*syn.* **shaping**) warunkowanie przybliżające
- arousal** wzbudzenie; a. **reaction** reakcja wzbudzenia; **behavioral a.** wzbudzenie behawioralne; **electro-(encephalo)graphic a.** wzbudzenie elektro(encefalo)graficzne
- arrest reaction** (*EEG*) reakcja zatrzymania (czynności alfa)
- artefact** (*syn.* **artifact**) artefakt; **stimulus a.** artefakt bodźca
- arthresthesia** (*syn.* **joint sense**) czucie s'awowe
- ascend** wstępować; **ascending fiber** włókno wstępujące; **ascending pathway** droga wstępująca
- assembly** zespół, ensemble; **cell a.** (*D. O. Hebb*) ensemble neuronalny
- association** asocjacja, skojarzenie; a. **center** ośrodek kojarzeniowy, ośrodek asocjacyjny; a. **fiber** włókno kojarzeniowe, włókno asocjacyjne; a. **reflex** (*V. M. Bekhterev*) odruch asocjacyjny (warunkowy); **backward a.** asocjacja wsteczna; **forward a.** skojarzenie (asocjacja) następcza; **retroactive a.** (*syn.* **backward a.**) asocjacja wsteczna
- ataxia** beład, ataksja
- attention** uwaga
- attenuate** zmniejszać (napięcie), dzielić (napięcie), tłumić; **attenuated response** reakcja zredukowana
- attitude** postawa (psychiczna, behawioralna)
- augment** powiększać, wzmacniać; **augmented secretion** wydzielanie wzmożone
- augmenting response** odpowiedź narastająca
- autogenetic** autogenetyczny, własny; a. **inhibition** hamowanie autogenetyczne, hamowanie własne mięśnia; a. **reflex** odruch własny (mięśnia)
- autonomous** autonomiczny
- autonomic** autonomiczny; a. **nervous system** układ nerwowy autonomiczny
- autonomy** autonomia; **functional a.** (*G. W. Allport*) autonomia funkcjonalna (czynnościowa)
- autorhythmic** autorytmiczny; a. **action** autorytmika
- aversive** awersyjny, obronny; a. **agent** czynnik awersyjny; a. **conditioning** warunkowanie obronne; a. **stimulus** bodziec awersyjny, bodziec obronny
- avoidance** unikanie; **active a.** unikanie czynne; a. **conditioning** warunkowanie unikania; **passive a.** unikanie bierne; a. **response** reakcja unikania
- conditioned a. response**, **CAR** warunkowa reakcja unikania
- axis cylinder** (*syn.* **axon**) wypustka osiowa

axo-axonal akso-aksonowy; **a. junction** złącze akso-aksonowe; **a. synapse** synapsa akso-aksonowa
axo-dendritic akso-dendrytowy; **a. junction** złącze akso-dendrytowe; **a. synapse** synapsa akso-dendrytowa
axon (*syn. axis cylinder*) akson, włókno osiowe, wypustka osiowa; **a. hillock** wzgórek aksonowy; **a. reflex** odruch włókienkowy; **a. terminal** zakończenie aksonu; **myelinated (medullated)** a. akson mielinowany, akson w osłonce rdzen-

nej, włókno rdzenne; **unmyelinated (nonmedullated)** a. akson niemielinowany, akson bezrdzenny, włókno bezrdzenne
axonal transport transport aksonowy, przenoszenie aksonowe; **somato-fugal** a. t. transport aksonowy ku obwodowi
axoplasm aksoplazma
axo-somatic akso-somatyczny; **a. junction** złącze akso-somatyczne; **a. synapse** synapsa akso-somatyczna

B

backward wsteczny; **b. association** asocjacja wsteczna; **b. conditioning** warunkowanie wsteczne
Bahnung (*Ger.*) torowanie
beam strumień, wiązka, promień (oscyloskopu);
b. brightness jaskrawość wiązki, jasność plamki;
dual-beam (twin-beam) dwustrumieniowy, dwuwiązkowy
behavior zachowanie (się), behawior
behavioral behawioralny, dotyczący zachowania się; **b. arousal** wzbudzenie behawioralne; **b. science** nauka o zachowaniu się, behawiorystyka
belongingness (*E.L. Thorndike*) powinowactwo asocjacyjne
beta beta; **b. rhythm (EEG)** rytm beta
binary dwójkowy, binarny; **b. code** kod dwójkowy; **b. conditioned reflex** (*E. A. Asratian*) binarny odruch warunkowy; **b. digit** (*syn. bit*) bit, jednostka ilości informacji; **b.-to-decimal converter** przetwornik dwójkowo-dziesiętny
binocular obuoczny; **b. vision** widzenie obuoczne
binodal dwuzałmkowy; **b. action potential** dwuzałmkowy potencjał czynnościowy
bioelectric bioelektryczny; **b. phenomena** zjawiska

bioelektryczne; **b. potential** potencjał bioelektryczny
biphasic dwufazowy; **b. action potential** dwufazowy potencjał czynnościowy
bipolar dwubiegunowy, bipolarny; **b. celi** komórka dwubiegunowa; **b. recording** odprowadzenie dwubiegunowe; **b. stimulation** drażnienie dwubiegunowe
bit (*syn. binary digit*) bit, jednostka informacji
block blokada, blokować; blokowy; **anodal** b. blokada anodowa; **b. diagram** schemat blokowy
bond połączenie; **neural** b. połączenie nerwowe
brain mózg, mózgowie; **b. waves** fale mózgu
break otwarcie; złać; **b. excitation** pobudzenie przy otwarciu obwodu, pobudzenie przy wyłączeniu prądu stałego; **nervous** b. **down** załamanie nerwowe
bridge most, mostek; mostkowy; **b. circuit** schemat mostkowy; **b. insulator** izolator mostkowy
bulb opuszka; **olfactory** b. opuszka węchowa
bulbar opuszkowy; dotyczący rdzenia przedłużonego
burst erupcja; **b. of impulses** krótka erupcja seria (impulsów) **spindle** b. (*EEG*) erupcja wrzecion

C

capillary kapilarny, włosniczkowy, włoskowaty;
c. microelectrode mikroelektroda kapilarna, mikroelektroda szklana
CAR, conditioned avoidance response warunkowa reakcja unikania
cathodal (*syn. cathodic*) katodowy; **c. block** blokada katodowa
cathode katoda; katodowy; **c. follower** wtórnik katodowy; **c.-ray oscilloscope** oscyloskop (katodowy)

cell assembly (*D. O. Hebb*) ensemble neuronalny Hebba
cellulifugal odkomórkowy
cellulipetal dokomórkowy
central ośrodkowy, centralny; **c. excitatory state** (*C. S. Sherrington*) ośrodkowy stan pobudzenia; **c. inhibitory state** (*C. S. Sherrington*) ośrodkowy stan hamowania; **c. motive state** (*C. L. Morgan*) ośrodkowy stan napędowy; **c. nervous system, CNS** ośrodkowy układ nerwowy

- center** ośrodek, środek; **brain c.** ośrodek mózgowy;
c. of CS ośrodek bodźca warunkowego
- centrencephalic** środkowo-mózgowy; **c. system**
(G. W. Penfield) układ środkowo-mózgowy
- centrifugal** odśrodkowy; odośrodkowy; **c. fiber**
 włókno odośrodkowe
- centripetal** dośrodkowy; doośrodkowy; **c. fiber**
 włókno doośrodkowe
- CER, conditioned emotional response** emocjonalna
 reakcja warunkowa
- cerebellar** mózdzkowy
- cerebellum** (*syn. little brain*) mózdzek
- cerebral** mózgowy
- cerebrum** mózg
- cerveau isolé** (*Fr.*) (*P. Bremer*) mózg izolowany,
 cerveau isolé; **c. i. preparation** preparat mózgu
 izolowanego
- chemoreception** chemorecepcja
- chemoreceptor** chemoreceptor
- chemoresponsive** chemicznie pobudliwy; **c. mem-**
brane błona chemicznie pobudliwa
- chemotaxis** chemotaksja
- choice** wybór; **ch. point** punkt wyboru (w labi-
 ryncie); **ch. reaction** reakcja z wyboru; **ch.**
reaction time czas reakcji z wyboru; **double**
(triple, multiple) ch. situation sytuacja (tre-
 ningowa) z wyborem podwójnym (potrójnym,
 wielokrotnym)
- cholinergic** cholinergiczny; **ch. synapse** synapsa
 cholinergiczna;
- chronaxy** chronaksja
- chronic** przewlekły, chroniczny, długotrwały; **ch.**
experiment doświadczenie przewlekłe (chro-
 niczne); **ch. fear** strach długotrwały
- circuit** obwód; **closed c.** obwód zamknięty; **re-**
verberating c. obwód rewerberujący, obwód
 krążenia impulsów
- claspng reflex** odruch obejmowania
- clasp-knife-reaction** (*syn. lengthening reaction*) re-
 akcja szczyrkowa, objaw szczyrkowy, reakcja
 wydłużenia
- classical** klasyczny, I typu; **c. CR, c. conditioned**
reflex odruch warunkowy klasyczny, odruch
 warunkowy I typu, klasyczny CR; **c. CS,**
c. conditioned stimulus klasyczny CS, bodziec
 warunkowy klasyczny, bodziec warunkowy
 I typu
- cleaning reflex** odruch oczyszczania (ciała)
- clonic** kloniczny, trząsowy
- clonus** klonus, trząs
- code** szyfr, kod; szyfrować, zaszyfrować, kodować,
 zakodować
- COEPS, cortical extrapyramidal system** korowy
 układ pozapiramidowy
- collateral** odgałęzienie, odnoga, oboczna, gałązka
 boczna, kolateralna; boczny, odgałęziający się
 (bocznie); **recurrent c.** powracająca oboczna,
 kalateralna zwrotna
- commission** popełnienie; **error of c.** błąd popełnie-
 nia, pozytywna reakcja warunkowa na bodziec
 hamulcowy (*cf. omission*)
- commissural** spoidłowy; **c. junction** złącze spoidłowe
- common final path** (*C. S. Sherrington*) wspólna
 droga końcowa
- competitive** współzawodniczący, rywalizujący; **c.**
adsorption adsorpcja na drodze współzawodnic-
 twa; **c. responses** reakcje współzawodniczące
- concentration of excitation (inhibition)** (*I. P. Pavlov*)
 koncentracja pobudzenia (hamowania)
- concentric** współśrodkowy, koncentryczny; **c. elec-**
trode elektroda koncentryczna; **c. receptive**
field pole odbiorcze współśrodkowe (koncen-
 tryczne)
- condition** warunek; warunkować, wytwarzać odruch
 warunkowy; uwarunkować
- conditional** warunkowy, umowny; **c. reflex** (*I. P.*
Pavlov); odruch warunkowy; **c. discrimination**
(syn. conditioned switching) przełączanie warun-
 kowe
- conditioned** warunkowy; **c. emotional response,**
CER emocjonalna reakcja warunkowa; **c. inhibi-**
tion hamowanie warunkowe (w szerszym zna-
 czeniu jako hamowanie wewnętrzne; w węższym
 jako odmiana różnicowania, w której bodźcem
 różnicowym jest zespół bodźców złożony z
 bodźca warunkowego i hamulca warunko-
 wego); **c. inhibitor, CI** hamulec warunkowy;
c. reflex, CR odruch warunkowy; **c. response,**
CR reakcja warunkowa; **c. stimulus, CS, Sc**
 bodziec warunkowy; **c. switching** (*syn. condi-*
tional discrimination) przełączanie warunkowe
- conditioning** warunkowanie; warunkujący; **classical**
c. warunkowanie klasyczne, warunkowanie
 I typu; **c. volley (stimulus, tetanus)** salwa
 (bodziec, seria) warunkująca; **instrumental c.**
 warunkowanie instrumentalne, warunkowanie
 II typu; **operant c.** warunkowanie sprawcze
(B. F. Skinner), warunkowanie instrumentalne
- conduction** przewodzenie; **saltatory c.** przewodzenie
 skokowe
- conductivity** (*syn. conductance*) przewodnictwo
- configuration** konfiguracja (*syn. Gestalt* postać)
- configurational** postaciowy; **c. stimulus** bodziec
 postaciowy

- connection** połączenie, związek; **temporal c.** (*I. P. Pavlov*) związek czasowy
- connectionism** koneksjonizm, kierunek psychologii (i fizjologii zachowania się) zakładający występowanie i tworzenie się nowych połączeń w mózgu, jako mechanizm uczenia się
- consciousness** świadomość, przytomność
- construct** konstrukt, zmienna hipotetyczna
- consummatory** konsumacyjny, spełniający; **c. response** reakcja konsumacyjna, reakcja spełniająca; **c. reflex** odruch konsumacyjny, odruch spełniający
- contiguity** bliskość (w przestrzeni lub czasie); obcość, styczność; **law of c.** prawo styczności
- contingency** (*stat.*) kontyngencja
- continuity** ciągłość
- continuous** ciągły; **c. extinction** wygaszanie ciągle; **c. reinforcement** wzmacnianie regularne
- contraction** skurcz
- contracture** przykurcz, kontraktura
- contralateral** przeciwny, drugostronny, przeciwstronny, kontralateralny; **c. hemisphere** półkula przeciwna; **c. reflex** (*syn.* **crossed reflex**) odruch skrzyżowany
- control** regulacja, kontrola; **nervous c.** regulacja nerwowa
- convergence** konwergencja, zbieżność
- coordination** koordynacja
- corrective** poprawczy, korygujący; **c. inhibition** (*P. S. Kupalov*) hamowanie poprawcze, zmniejszenie odruchu warunkowego przy zmniejszeniu siły (lub czasu trwania) bodźca bezwarunkowego; **c. movement** ruch poprawczy (korekcyjny)
- cortex** kora; **adrenal c.** kora nadnercza; **cerebellar c.** kora mózdkowa; **cerebral c.** kora mózgowia; **subcortex** podkorze
- cortical** korowy
- corticalization** korykalizacja; przejmowanie przez korę mózgową w rozwoju filogenetycznym kontroli nad funkcjami niższych pięter układu nerwowego
- corticifugal** odkorowy
- corticipetal** dokorowy
- coupling** sprzężanie; **electrical (electronic) c.** sprzężanie elektryczne
- courtship** zaloty; **c. behavior** zaloty
- covert** skryty, nie jawny; **c. behavior** zachowanie się (behavior) skryte
- CR, conditioned reflex;** **conditioned response CR,** odruch warunkowy, reakcja warunkowa
- criterion** kryterium, sprawdzian; **trained to c.** trenowany do osiągnięcia kryterium
- critical** krytyczny; **c. depolarization** depolaryzacja krytyczna (*syn.* **firing level** poziom krytyczny, poziom wyładowania)
- crossed reflex** odruch skrzyżowany
- crouch** przysiąść do ziemi
- crouching** przysiadanie do ziemi
- CS, conditioned stimulus** bodziec warunkowy
- cue** bodziec, sygnał, wskazówka
- curiosity** ciekawość; **c. drive** napęd (popęd) ciekawości

D

- D-A converter, digital-to-analog converter** przetwornik cyfrowo-analogowy
- d-c, direct current** prąd stały; **d-c amplifier** wzmacniacz prądu stałego
- deafferent** deaferentować, przeciąć włókna doprowadzające, pozbawić dopływu impulsów z obwodu, przeciąć korzonki lub nerwy czuciowe
- deafferentation** deaferentacja, pozbawienie aferentacji, przecięcie korzonków lub nerwów czuciowych (włókien doprowadzających)
- decay** zanikanie; **d. constant** stała czasu zanikania
- decerebellate** pozbawić mózdzku, usunąć mózdzek
- decerebellation** pozbawienie (usunięcie) mózdzku
- decerebrate** odmózdzić, usunąć mózg (odciąć od mózgu); **d. rigidity** sztywność odmózdzeniowa
- decerebration** odmózdzenie, decerebracja
- decorticated** bezkorowy, obezkorowiony, dekortykowany
- decortication** obezkorowienie, pozbawienie (usunięcie) kory, dekortykacja
- decrement** dekrement, ubytek; **d. conduction** przewodzenie z dekrementem
- decussation** skrzyżowanie; **decussational fiber** włókno biegnące w skrzyżowaniu, włókno skrzyżowniowe
- deafferent** deaferentować, przeciąć korzonki lub

- nerwy ruchowe, przeciąć włókna odprowadzającą
- deafferentation** deafferentacja, przecięcie korzonków lub nerwów ruchowych, przecięcie włókien odprowadzających
- defacilitation** (*syn.* **disfacilitation**) zmniejszenie torowania, utrudnienie, odtorowanie
- defense** obrona; obronny; **d. distance** dystans bezwzględnej obrony, dystans krytyczny; **d. reaction** reakcja obronna; **d. reflex** odruch obronny
- defensive** obronny; **d. reflex** odruch obronny; **d. stimulus** (*syn.* **noxious stimulus**) bodziec obronny, bodziec wywołujący reakcję obronną
- degeneration** zwyrodnienie, degeneracja; **axonal d.** zwyrodnienie aksonowe; **Nissl d.** zwyrodnienie Nissla (zwyrodnienie wsteczne); **retrograde d.** zwyrodnienie wsteczne; **secondary d.** zwyrodnienie wtórne; **transsynaptic d.** zwyrodnienie transsynaptyczne; **Wallerian d.** zwyrodnienie wallerowskie, zwyrodnienie wtórne
- delay** opóźnienie, odroczenie; **impulse d.** opóźnienie impulsu; **inhibition of d.** (*I. P. Pavlov*) hamowanie opóźniające; **junctional d.** opóźnienie złączone; **post-d.** po odroczeniu; **pre-d.** przed odroczeniem; **synaptic d.** opóźnienie synaptyczne
- delayed** odroczone, opóźniony; **d. alternation** alternacja odroczone; **d. matching-to-sample** odroczone dobieranie według wzorca; **d. rectification** prostowanie opóźnione; **d. response** reakcja odroczone; **d. reward (reinforcement)** **conditioning** warunkowanie z opóźnioną nagrodą (wzmocnieniem)
- delta** delta; **delta rhythm** czynność delta
- demarcation potential** potencjał uszkodzenia, potencjał demarkacyjny
- dendrite** dendryt
- dendritic** dendrytowy
- denervate** odnerwiać
- denervation** odnerwienie
- depolarization** depolaryzacja, zmniejszenie bieguności
- depression** depresja, obniżenie (pobudliwości)
- deprivation** pozbawienie, izolacja; **sensory d.** izolacja zmysłowa, pozbawienie dopływu bodźców, deprywacja zmysłowa
- descent** zstępować; **descending fiber** włókno zstępujące
- desensitization** odczulenie
- diencephalon** międzymózgowie
- differential** różniczka (*math.*); różniczkowy (*math.*); różnicowy; **d. amplifier** wzmacniacz różnicowy; **d. equation** równanie różniczkowe; **d. inhibition** (*I. P. Pavlov*) hamowanie różnicowe; **d. response** (*I. P. Pavlov*) reakcja różnicowa; **d. stimulus** (*I. P. Pavlov*) bodziec różnicowy
- differentiate** różnicować (bodźce); różniczkować (*math.*)
- differentiation** różnicowanie (*I. P. Pavlov*); różniczkowanie (*math.*)
- diffuse nervous system** sieciowy układ nerwowy; rozproszony układ nerwowy
- digit** cyfra; **binary d.** (*syn.* **bit**) bit
- digital** cyfrowy; **d. computer** maszyna cyfrowa
- diphasic** dwufazowy; **d. spike** iglica dwufazowa
- direct** prosty, bezpośredni, jednokierunkowy, nieskrzyżowany; **d. current, d-c** prąd stały, prąd jednokierunkowy; **d. coupling** sprzężenie bezpośrednie; **d. inhibition** hamowanie proste; **d. reflex** odruch nieskrzyżowany; **d. stimulation** drażnienie bezpośrednie; **directly coupled, D. C.** sprzężony bezpośrednio
- directional cue** sygnał (bodziec) kierunkowy
- discharge** wyładowanie; wyładować (się), rozładować (się)
- discriminate** rozróżniać
- discriminated operant** (*B. F. Skinner*) reakcja instrumentalna na bodziec warunkowy sporadyczny
- discrimination** rozróżnienie; różnicowanie (zwłaszcza w literaturze behawiorystycznej); **conditional d.** (*syn.* **conditioned switching**) przełączanie warunkowe; **d. time** czas reakcji różnicowania, czas reakcji dyskryminacyjnej; **d. training** trening dyskryminacyjny; **visual d.** rozróżnianie wzrokowe
- discriminative stimulus, S^D** (*B. F. Skinner*) instrumentalny bodziec warunkowy, bodziec dyskryminacyjny
- disfacilitation** (*syn.* **defacilitation**) utrudnienie, odtorowanie, defacylitacja
- dishabituation** dyshabituacja, przywrócenie odpowiedzi
- disinhibition** (*I. P. Pavlov*), rozhamowanie, przejściowe pojawienie się reakcji warunkowej na bodziec hamulcowy, np. pod wpływem bodźca ubocznego
- displacement** (*syn.* **d. activity**) reakcja przerzutowa
- distance** dystans; **individual d.** dystans osobniczy
- distractibility** zwiększona reaktywność na bodźce uboczne, rozpraszalność
- distractor** bodziec uboczny, dystraktor

disuse nieużywanie; nie używać, wyłączyć z używania
disynaptic disynaptyczny, dwusynaptyczny; **d. reflex** odruch dwusynaptyczny
dominance nadrzędność, dominacja; **cortical d.** nadrzędność korowa; **hemispherical d.** nadrzędność (jednej) półkuli mózgu; **lateral d.** nadrzędność, przewaga (dominacja, preferencja w posługiwaniu się) jednej strony ciała lub jednego z parzystych narządów; **manual d.** dominacja (jednej) ręki; **ocular d.** przewaga (jednego) oka
dominant (*A. A. Ukhtomsky*) dominanta; **d. hierarchy** hierarchia dominowania; **d. posture** poza dominacji
dominator (*R. Granit*) dominator (siatkówki oka); **photopic d.** dominator fotopowy; **scotopic d.** dominator skotopowy
double alternation podwójna naprzemiennosc (alternacja), porządek reakcji a-a-b-b
drive napęd, popęd; napędzać, przesuwac, popychać; **acquired d.** napęd nabyty; **d. displacement**

przerzut napędu; **d.-producing stimulus** (*syn. drive stimulus*) (*J. Konorski*) bodziec napędowy; **d. reduction** (*C. L. Hull*) redukcja napędu (hipotetyczny mechanizm nagrody); **d. reflex** (*J. Konorski*) odruch napędowy; **d. stimulus** (*C. L. Hull*) sygnał potrzeby (afferentny impuls wywołany stanem potrzeby "need"); **irrelevant d.** napęd uboczny; **learned d.** napęd wyuczony (warunkowy); **primary d.** napęd pierwotny (pierwszego rzędu); **secondary d.** napęd wtórny (drugiego rzędu, warunkowy)
driving napędzanie; pojawianie się fal elektroencefalogramu synchronicznie z bodźcem (*EEG*)
DRP, dorsal root potential potencjał korzonka grzbietowego, DRP
DRR, dorsal root reflex odruch korzonka grzbietowego, DRR
DSCT, dorsal spino-cerebellar tract szlak rdzeniowo-mózdkowy grzbietowy, DSCT
dummy model, atrapa; rzekomy; **d. operation** zabieg rzekomy, operacja rzekoma

E

E-cell, excitatory cell komórka pobudzeniowa, komórka E
 ${}_S E_R$, **excitatory potential** (*C. L. Hull*) potencjał pobudzeniowy reakcji
EAG, electroantennogram elektroantenogram, zapis potencjałów czułków, EAG
ECoG, electrocorticogram elektrokortykogram, zapis potencjałów kory, ECoG
EEG, electroencephalogram elektroencefalogram, wykres potencjałów mózgu, EEG; **depth EEG** elektroencefalogram głębinowy (głęboki)
effect skutek, wpływ, wynik; wpływać, wynikać; **law of e.** (*E. L. Thorndike*) prawo skutku, prawo efektu
effective użytkowy, skuteczny; **e. reaction potential**, ${}_S E_R$ (*C. L. Hull*) użytkowy potencjał reakcji
effector efektor, narząd wykonawczy; **e. cell** komórka wykonawcza (efektorowa)
efference eferentacja; **e. copy** (*E. von Holst, H. Mittelstaedt*) kopia eferencji
efferent eferentny, odsyłowy, efektorowy także w znaczeniu: odośrodkowy (np. o impulsach) lub odprowadzający (o włóknach nerwowych); **e. control of receptor organs** odośrodkowa regulacja narządów zmysłowych
effort wysiłek; **least e. principle** zasada najmniejszego wysiłku

EKG, electrocardiogram elektrokardiogram, zapis potencjałów serca, EKG
electric elektryczny; **e. charge** ładunek elektryczny; **e. circuit** obwód elektryczny; **e. organ** narząd elektryczny; **e. shock** bodziec elektryczny; **e. skin response** reakcja skórnogalwaniczna, GSR
electrical elektryczny; **e. silence** cisza elektryczna, brak czynności elektrycznej; **e. stimulation** drażnienie elektryczne; **e. transmission** przekazywanie elektryczne (przez synapsę), przekazywanie elektryczne (synaptyczne)
electrically (in)excitable membrane (*H. Grundfest*) błona (nie)pobudliwa elektrycznie
electrically transmitting synapse synapsa elektryczna
electroantennogram, EAG elektroantenogram, wykres potencjałów czułków, EAG
electrocardiogram, EKG elektrokardiogram, zapis potencjałów serca, EKG
electrocardiography elektrokardiografia
electrocautery przyżeganie elektryczne
electrocoagulation koagulacja elektryczna
electroconvulsive elektrowstrząsowy; **e. shock, ECS** wstrząs elektryczny, elektrowstrząs
electrocorticogram, ECoG elektrokortykogram, wykres potencjałów kory, ECoG
electrocortlography elektrokortykografia
electrode elektroda; elektrodowy; **bipolar e.** elektro-

- da dwubiegunowa; **coaxial e.** elektroda współosiowa; **concentric e.** elektroda współśrodkowa (koncentryczna); **e. impedance** impedancja elektrody; **metal micro-e.** mikroelektroda metalowa; **micro-e.** mikroelektroda; **monopolar e.** elektroda jednobiegunowa; **non-polarizable e.** elektroda niepolaryzująca; **e. resistance** oporność elektrody; **ultramicro-e.** ultramikroelektroda; **unitary e.** elektroda jednostkowa, elektroda do rejestracji z pojedynczych neuronów
- electrodermal response, EDR** reakcja skórnoelekttryczna, reakcja skórnoagalwaniczna, GSR
- electroencephalogram, EEG** elektroencefalogram, wykres potencjałów mózgu, EEG
- electrogenesis** elektrogeneza
- electrographic** elektrograficzny; **e. arousal** elektro-(encephalo)-graficzna reakcja wzbudzenia
- electromotor** elektromotoryczny, unerwiający płytki elektryczne; **e. neuron** neuron elektromotoryczny
- electromyogram, EMG** elektromiogram, wykres potencjałów mięśniowych, EMG
- electronarcosis** elektronarkoza, uśpienie elektryczne
- electron micrography** mikroelektronografia
- electron microscope** mikroskop elektronowy
- electroplaque** płytka elektryczna (narządu elektrycznego ryb)
- electroplate** płytka elektryczna
- electroretinogram, ERG** elektroretinogram, wykres potencjałów siatkówki, ERG
- electroshock** bodziec elektryczny, uderzenie prądu
- electrotonic** elektrotoniczny; **e. coupling** sprzężanie elektrotoniczne; **e. spread (syn. e. conduction)** szerzenie się elektrotoniczne, przewodzenie elektrotoniczne
- electrotonus** elektrotonus
- elicit** wywołać
- EMG, electromyogram** EMG, elektromiogram, zapis potencjałów mięśniowych
- emit** emitować (o zachowaniu lub reakcjach)
- emitted response** reakcja emitowana (*cf. respondent*)
- emotion** emocja; **conditioned e.** emocja uwarunkowana, warunkowa emocja
- emotional** emocjonalny; **e. expression** ekspresja emocjonalna; **e. indicator** wskaźnik emocji; **e. pattern** wzorzec emocjonalny, zestrój emocjonalny
- emotive** emocyjny; **e. brain** mózg emocyjny; **e. stimulus** bodziec emocyjny (wywołujący reakcję emocjonalną)
- encéphale isolé (Fr.) (P. Bremer)** izolowane mózgowie; **e. i. preparation** preparat izolowanego mózgowia
- end** koniec; końcowy; **e. brain (syn. telencephalon)** kresomózgowie; **e. brush (syn. telodendron)** telodendron, końcowe rozkrzewienie aksonu drzewko końcowe; **e. feet** guziczki końcowe (boutons terminaux); **e. organ** narząd końcowy, receptor; **e. plate** płytka końcowa; **motor e. plate** ruchowa płytka końcowa
- endbrain** kresomózgowie, telencefalon
- end bouton (syn. synaptic knobs)** guziczki końcowe, guziczki synaptyczne
- ending** zakończenie; **nerve e.** zakończenie nerwowe
- engram (R. Semon) (syn. mnemonic trace, memory trace)** engram, ślad pamięciowy
- enteramine (syn. serotonin)** serotonina, 5-hydroksytryptamina
- environment** środowisko; **enriched e.** środowisko wzbogacone; **external e.** środowisko zewnętrzne; **internal e.** środowisko wewnętrzne (milieu)
- EOG, electrooculogram** elektrookulogram, zapis elektryczny ruchów oczu
- EPC, endplate current** prąd płytki końcowej (ruchowej), EPC
- ephapse** efapsa, pseudosynapsa, synapsa rzekoma
- ephaptic** efaptyczny, pseudosynaptyczny; **e. transmission** przekazywanie efaptyczne, przekaźnictwo pseudosynaptyczne
- epicritic (H. Head)** epikrytyczny; **e. sensibility** czucie epikrytyczne
- epilepsy** padaczka, epilepsja; **focal e. (syn. Jacksonian e.)** padaczka ogniskowa (Jacksonowska)
- epileptic** padaczkowy; **e. attack (syn. e. fit, e. seizure)** napad padaczki
- epileptogenic** padaczkorodny, wywołujący padaczkę
- epileptoid** padaczkopodobny; **e. seizure** napad padaczkopodobny
- epimeletic (J. P. Scott)** opiekuńczy, epimeletyczny; **e. behavior** zachowanie się opiekuńcze, behavior opiekuńczy, zachowanie się epimeletyczne; **e. vomiting** wymioty opiekuńcze, wymioty epimeletyczne (*ethol.*)
- epinephrine (syn. adrenaline)** adrenalina
- epithalamus** nadwzgórze (uzdeczka, szyszynka i spoidło tylne)
- EPP, endplate potential** potencjał płytki końcowej (ruchowej), EPP; **min. EPP** miniaturowy potencjał płytki końcowej, min. EPP
- EPSP, excitatory postsynaptic potential** pobudzeniowy potencjał postsynaptyczny, EPSP
- equilibrium** równowaga; **e. potential** potencjał równowagi
- equipotentiality** ekwipotencjalność; **cerebral e. (K. S. Lashley)** ekwipotencjalność korowa
- Erbkoordination (Ger.) (K. Lorenz) (syn. fixed**

action pattern) sztywny schemat ruchowy, norma reakcji; koordynacja wrodzona
ERG, electroretinogram elektretinogram, zapis potencjałów siatkówki, ERG
ergotropic (*W. R. Hess*) ergotropowy; **e. zone** (*cf. trophotropic zone*) strefa ergotropowa (podwzgórze), strefa mechanizmów aktywacji
error błąd; **anticipatory e.** błąd antycypacyjny; **e. of commission** błąd popełnienia; **e. of omission** błąd opuszczenia; **perseverative e.** błąd perseveracyjny; **standard e. (stat.)** błąd standardowy
escape ucieczka, wymykanie, umykanie; **e. behavior** ucieczka, reakcja ucieczki; **e. distance** dystans ucieczki; **e. learning (conditioning)** uczenie się (warunkowanie) reakcji wymknięcia, forma warunkowania instrumentalnego, w którym nagrodą jest przerwanie działania bodźca nocycyptycznego; **e. response** reakcja wymknięcia, reakcja ucieczki
et-epimeletic (*J. P. Scott*) et-epimeleticzny, opiekuńczo-wzbudny; **e. behavior** behavior et-epimeleticzny
ethology etologia
evoke wywołać; **evoked potential (syn. field potential)** potencjał połowy, potencjał wywołany; **evoked response** odpowiedź wywołana
exafference (*E. von Holst, H. Mittelstaedt*) egzaferentacja, aferentacja zewnętrzna
excitability pobudliwość
excitable pobudliwy; **chemically e.** pobudliwy chemicznie; **electrically e.** pobudliwy elektrycznie; **mechanically e.** pobudliwy mechanicznie
excitation pobudzenie; **e. pattern** mozaika pobudzenia
excitatory pobudzający, pobudzeniowy; **central e. state** (*C. S. Sherrington*) ośrodkowy stan pobudzenia; **e. conditioning** warunkowanie pobudzeniowe; **e. postsynaptic potential, EPSP** pobudzeniowy potencjał postsynaptyczny, EPSP; **e. potential, $S\bar{E}_R$** (*C. L. Hull*) potencjał reakcji; **e. stimulus** bodziec (warunkowy) pobudzeniowy
exit wyjście; wyjściowy; **e. field** (*J. Konorski*) pole wyjściowe; **e. pupil** źrenica wyjściowa; **e. unit** (*J. Konorski*) jednostka wyjściowa

expectancy oczekiwanie; **principle of e.** zasada oczekiwania
experience doświadczenie (przeżycie); doświadczenie życiowe; doświadczać
experiment doświadczenie (naukowe), eksperyment; eksperymentować
experimental doświadczalny; **e. design plan** doświadczalny; **e. extinction** wygaszanie; **e. group** grupa (zwierząt, osób) doświadczalna; **e. neurosis** nerwica doświadczalna
exploration badanie, eksploracja; **locomotor e.** eksploracja ruchowa (lokomocyjna)
exploratory behavior zachowanie eksploracyjne, behavior eksploracyjny
exploratory response reakcja eksploracyjna
expressive wyrażający, ekspresyjny; **e. behavior** zachowanie ekspresyjne; **e. movements** ruchy wyrażające
extension prostowanie, rozginanie (kończyny); **crossed e. reflex** skrzyżowany odruch prostowania (rozginania)
extensor prostownik, rozginacz (mięsień); **e. muscle** mięsień wyprostny, prostownik; **e. thrust** odruch wyprostny, pchnięcie wyprostne
external inhibition (*I. P. Pavlov*) hamowanie zewnętrzne
externalization of drive (*E. E. Anderson*) warunkowanie napędu („eksternalizacja” popędu), wzbudzenie popędu przez bodziec zewnętrzny
extinction (*I. P. Pavlov*) wygaszanie; **experimental e.** wygaszanie; **latent e.** wygaszanie utajone; **secondary e.** wygaszanie wtórne, generalizacja wygaszania
extracellular zewnątrzkomórkowy, okołokomórkowy; **e. recording** odprowadzenie okołokomórkowe (zewnątrzkomórkowe)
extrafusar pozawrzecionowy; **e. fiber** włókno (mięśniowe) pozawrzecionowe
extrapyramidal pozapiramidowy; **e. system** układ pozapiramidowy (*J. Prus*)
eye oko; **e. pause** (*syn. fixation pause*) przerwa fiksacyjna; **schematic e.** oko zredukowane
eyelid reflex odruch powiekowy, odruch mrugania

F

facilitate torować, ułatwiać; **facilitating effect** wpływ torujący
facilitation torowanie, ułatwienie; **retroactive facilitation** torowanie wsteczne
facilitatory torujący, ułatwiający

factor czynnik; **f. analysis** analiza czynnikowa; **two-factor theory** teoria dwuczynnikowa, teoria dwóch procesów (uczenia się)
fanning rozstawienie, rozczapierzenie; **toe f.** rozczapierzenie palców stopy

- Faraday's cage** (*syn.* **screening cage**) klatka Faradaya
- faradic stimulation** drażnienie prądem zmiennym
- fatigue** zmęczenie
- fatigueability** zmęczalność
- fear** strach
- feedback** sprzężenie zwrotne, wpływ zwrotny; **f. loop** pętla sprzężenia zwrotnego; **negative f.** ujemne sprzężenie zwrotne; **positive f.** dodatnie sprzężenie zwrotne
- feedforward** sprzężenie następcze, wpływ następczy
- female** samica; żeński (dotyczący płci żeńskiej)
- feminine** samiczy, żeński (dotyczący osobnika płci żeńskiej)
- fiber** włókno; **fast f.** włókno szybkie; **f. spectrum** widmo włókien; **muscle f.** włókno mięśniowe; **nerve f.** włókno nerwowe; **slow f.** włókno powolne
- field pole**; polowy; **f. potential** (*syn.* **evoked potential**) potencjał polowy; **receptive f.** pole odbiorcze, pole recepcyjne
- final common path** (*C. S. Sherrington*) wspólna droga końcowa
- firing level** (*syn.* **critical depolarization**) poziom krytyczny, wyładowania
- fit** napad; **convulsive f.** napad drgawkowy; **epileptic f.** (*syn.* **epileptic attack**, **epileptic seizure**) napad padaczkowy
- fixation** utrwalanie; wpatrywanie się, fiksacja (wzroku), utrwalenie (nawyku, reakcji warunkowej); **anxiety f.** fiksacja lęku; **binocular f.** fiksacja dwuocznna; **f. pause** (*syn.* **eye pause**) przerwa fiksacyjna; **f. time** czas fiksacji (wzrokowej); **visual f.** fiksacja wzrokowa; **visual f. reflex** odruch wpatrywania się, odruch fiksacji wzrokowej
- fixed action pattern** (*syn.* **Erbkoordination**) (*K. Lorenz*) sztywny schemat ruchowy, norma reakcji, koordynacja wrodzona
- fixed interval reinforcement** wzmacnianie (nagradzanie) w stałym interwale, wzmacnianie równookresowe, wzmacnianie periodyczne
- fixed ratio reinforcement** wzmacnianie (nagradzanie) w stałej proporcji
- flexor** zginacz; **f. reflex** odruch zgięcia; **f. tonus** tonus (napięcie) zginaczy
- flower-spray ending** zakończenie bukietowe (we wrzecionie mięśniowym), zakończenie baldaszkowate
- follower cell** komórka wtórująca
- following** śledzenie, wodzenie; **f. reflex** odruch wodzenia, odruch śledzenia (oczymi)
- forebrain** (*syn.* **prosencephalon**) przodomózgowie; **medial f. bundle** przyśrodkowy pęczek przodomózgowia
- fractional antedating goal response** (*C. L. Hull*) cząstkowa warunkowa reakcja spełniająca (nagrodowa)
- free** swobodny, wolny; **f. association** swobodne kojarzenie; **f. nerve ending** wolne zakończenie nerwowe; **f. operant level** wyjściowy poziom reakcji (poddanej warunkowaniu instrumentalnemu)
- freeze** zamierać (ze strachu); **freezing** reakcja zamierania
- frustration** frustracja, zawód, udaremnienie
- frustrative** frustracyjny; **conditioned f. response** warunkowa reakcja frustracyjna
- fusimotor** wrzecionoruchowy; **f. nerve fiber** włókno nerwowe wrzecionoruchowe, włókno ruchowe
- gamma**
- fuzz coat** wyściółka; **synaptic f. c.** wyściółka synaptyczna

G

- galvanic skin response, GSR** reakcja skórnogalwaniczna
- gamma** gamma, γ ; **g. loop** pętla gamma; **g. motoneuron** neuron ruchowy gamma
- ganglion** zwój; **ganglionated nervous system** zwojowy układ nerwowy
- generalization** generalizacja, uogólnienie; **g. gradient** gradient generalizacji; **response g.** generalizacja reakcji; **stimulus g.** generalizacja bodźca (*I. P. Pavlov*)
- geniculate** kolankowaty; **g. body** ciało kolankowate
- generator potential** potencjał generatorowy
- Gestalt** (*Ger.*) (*syn.* **configuration**) postać, konfiguracja, Gestalt; **G. principle** zasada postaci
- gestaltism** psychologia postaci, gestalteryzm
- giant** olbrzymi; **g. cell** komórka olbrzymia; **g. fiber** włókno olbrzymie
- gnostic unit** (*J. Konorski*) jednostka gnostyczna
- goal** cel, nagroda, spełnienie (*C. L. Hull*); **antedating (anticipatory) g. response** (*C. L. Hull*) warunkowa reakcja celu, warunkowa reakcja nagrodowa, warunkowa reakcja spełniająca; **g. gradient** gradient celu, gradient nagrody; **g. response** reakcja spełniająca, reakcja nagrodowa; **g. stimulus** bodziec nagradzający

go left-go right discrimination różnicowanie dwóch reakcji
Golgi tendon organ narząd ścięgnisty Golgiego
go-no go discrimination różnicowanie reakcji;
go-no go d. with symmetrical reward różnicowanie reakcji z nagrodą symetryczną; **go-no go d. with asymmetrical reward** różnicowanie reakcji z nagrodą asymetryczną
gradient gradient, spad; **generalization g.** gradient generalizacji; **goal g. (C. L. Hull)** gradient celu, gradient nagrody; **electrochemical g.** gradient elektrochemiczny; **potential g.** spad potencjału
grasp chwyt; chwycić; **g. reflex** odruch chwytania; **grasping reflex** odruch chwytania, odruch

chwytny; **grasping and groping** chwytnie i obmacywanie
gray matter istota szara, substancja szara
grid kratka, ruszt; **g.-floor** podłoga elektryczna, podłoga elektrodowa; **synaptic g. (K. Akert)** ruszt synaptyczny
gripe iść po macku; **grasping and groping** chwytnie i obmacywanie
group grupa; **control g.** grupa kontrolna; **experimental g.** grupa doświadczalna
GSR, galvanic skin response reakcja skórnogalwaniczna
gustatory smakowy
gyrus zakręt, zawój

H

$S_H R$, habit strength (C. L. Hull) siła nawyku
habit nawyk, odruch instrumentalny
habitat (ethol.) siedlisko (*cf.* environment środowisko, range obszar występowania)
habit strength (C. L. Hull) siła nawyku
habituation habituacja, przywykanie; **reflex h.** habituacja odruchu; **response h.** habituacja odpowiedzi
hemisphere półkula; **dominant h.** półkula nadrzędna; **subdominant h.** półkula podporządkowana
heterogeneous różnorodny; **h. conditioned reflex (I. P. Pavlov)** odruch warunkowy różnorodny (wytworzony przy pomocy innego bodźca bezwarunkowego)
heterofacilitation torowanie (ułatwienie) przy drażnieniu różnych włókien nerwowych, torowanie różnorodne
heterolateral różnostronny, drugostronny, przeciwnieległy
heteropolar różnobiegunowy; **h. neuron** neuron różnobiegunowy
higher nervous activity (I. P. Pavlov) wyższe czynności nerwowe
homing (ethol.) tendencja i zdolność powrotu do gniazda, ostoi lub siedliska
homogeneous jednorodny; **h. conditioned reflex (I. P. Pavlov)** odruch warunkowy jednorodny,

odruch warunkowy wytworzony przy pomocy takiego samego bodźca bezwarunkowego
homolateral (syn. ipsilateral) jednostronny, równostronny, jednoimienny, nieskrzyżowany, z tej samej strony; **h. reflex** odruch nieskrzyżowany
homologous jednoznaczny, o tym samym pochodzeniu, homologiczny
hope (O. H. Mowrer) nadzieja, warunkowa reakcja emocjonalna, towarzysząca zdobyczym reakcjom instrumentalnym
hunger głód; **h. antdrive (J. Konorski)** antynapęd głodu
hyperactivity (syn. hyperkinesis) nadczynność
hyperesthesia przeczulica
hyperpolarization hiperpolaryzacja
hypersensitive nadwrażliwy, uczulony
hypersensitivity nadwrażliwość, uczulenie
hypoactivity niedoczynność, zmniejszona aktywność
hypofunction niedoczynność, niepomoga czynnościowa
hypokinesis zubożenie ruchowe, hipokineza
hypophagia hipofagia, zmniejszone pobieranie pokarmu
hyporeflexia osłabienie odruchów, hiporefleksja; **conditioned h.** osłabienie odruchów warunkowych
hypothalamus podwzgórze

I

I-cell komórka hamulcowa, komórka I
 I_R , reactive inhibition (C. L. Hull) hamowanie reaktywne
i. m., intramuscular domięśniowy; **i. m. injection** wstrzyknięcie domięśniowe

immediate natychmiastowy, bezpośredni; **i. memory** pamięć natychmiastowa
impairment uszkodzenie, zaburzenie; **i. of conditioned reflexes** zaburzenie odruchów warunkowych

- impedance** zawada, impedancja; **electrode** i. impedancja elektrody; **input** i. impedancja wejściowa; **tissue** i. impedancja tkanki
- imitative** (*syn.* *mimetic, allelomimetic*) naśladowczy, imitacyjny
- implant** wgoić, wszczepić, implantować; **implanted electrode** elektroda wgojona (wszczepiona, implantowana)
- imprint** odcisk, odbitka; wyrzyć w pamięci
- imprinting** wpajanie, „imprinting”, napiętnowanie, reakcja piętna
- impulse** impuls; **muscle** i. impuls mięśniowy; **nerve** i. impuls nerwowy; **traffic** przebieg impulsów
- inadequate** niewłaściwy; **stimulus** bodziec niewłaściwy (nieadekwatny)
- incentive** podniecający; podnieta, premia, nagroda; **motivation** motywacja nagrodowa
- incompatibility** niezgodność, niemożność równoczesnego występowania (o reakcjach organizmu)
- incrementing responses** reakcje wzrastające (*cf.* *augmenting response, recruiting response*)
- indifferent** obojętny; **electrode** (*syn.* *reference electrode*) elektroda obojętna; **stimulus** (*syn.* *neutral stimulus*) bodziec obojętny
- indirect** pośredni; **activation** (*syn.* *excitation*) drażnienie (pobudzenie) pośrednie, pobudzenie przez nerw; **inhibition** hamowanie pośrednie
- induction** indukcja, wzbudzenie; **cortical** i. indukcja korowa; **immediate spinal** i. (*syn.* *direct spinal* i.) indukcja rdzeniowa prosta; **negative** i. (*I. P. Pavlov*) indukcja ujemna; **neural** i. indukcja nerwowa; **perceptual** i. indukcja percepcyjna; **positive** i. (*I. P. Pavlov*) indukcja dodatnia; **visual** i. indukcja wzrokowa
- inexcitable** niepobudliwy
- information** wiadomość, informacja; **theory** teoria informacji
- ingoing** wchodzący, dochodzący, wejściowy; **volley** salwa wchodząca, salwa wejściowa
- inhibit** hamować
- inhibiting** hamujący
- inhibition** hamowanie; **antagonistic** i. hamowanie antagonistyczne; **antidromic** i. hamowanie antidromowe; **associative** i. hamowanie skojarzone; **autogenic** i. hamowanie własne, hamowanie autogenetyczne; **central** i. hamowanie ośrodkowe; **conditioned** i. (*I. P. Pavlov*) hamowanie warunkowe; **conditioned reactive** i., sI_R (*C. L. Hull*) warunkowe hamowanie reaktywne; **connective** i. hamowanie połączeniowe; **cortical** i. hamowanie korowe; **differential** i. (*I. P. Pavlov*) hamowanie różnicowe; **direct** i. hamowanie proste; **external** i. (*I. P. Pavlov*) hamowanie zewnętrzne; **extinctive** i. (*I. P. Pavlov*) hamowanie wygaszeniowe; **indirect** i. hamowanie pośrednie; **of delay** (*I. P. Pavlov*) hamowanie opóźniające; **internal** i. (*I. P. Pavlov*) hamowanie wewnętrzne; **postsynaptic** i. (*I. C. Eccles*) hamowanie postsynaptyczne; **presynaptic** i. (*I. C. Eccles*) hamowanie presynaptyczne **proactive** i. hamowanie proaktywne; **reactive** i., I_R (*C. L. Hull*) hamowanie reaktywne; **reciprocal** i. hamowanie wzajemne, hamowanie recyprokalne, hamowanie antagonistyczne; **recurrent** i. hamowanie zwrotne; **retroactive** i. hamowanie retroaktywne, hamowanie wsteczne; **Wedensky** i. hamowanie Wwiedeńskiego
- inhibitor** hamulec; inhibitor (*chem.*); **conditioned** i. (*I. P. Pavlov*) hamulec warunkowy
- inhibitory** hamulcowy; **aftereffect** hamowanie następcze; **central** i. state (*C. S. Sherrington*) stan hamowania ośrodkowego i. **conditioning** warunkowanie hamulcowe; **feedback** hamulcowe sprzężenie zwrotne; **innervation** unerwienie hamujące; **stimulus** bodziec hamulcowy
- inhibitory potential**, sI_R (*C. L. Hull*) potencjał hamulcowy; **effective** i. p., sI_R efektywny potencjał hamulcowy
- initial** początkowy; **segment**, **IS** odcinek początkowy (aksonu), **IS**; **IS-spike** iglica IS, iglica odcinka początkowego (*cf.* *SD-spike*)
- injury** uszkodzenie; **current** prąd uszkodzeniowy; **potential** potencjał uszkodzeniowy
- innate** wrodzony; **behavior** zachowanie wrodzone
- innate release mechanism**, **IRM** (*N. Tinbergen*) wrodzony mechanizm wyzwalający (*ethol.*)
- innervate** unerwiać; **innervation** unerwienie; **reciprocal innervation** unerwienie recyprokalne, unerwienie wzajemne
- inotropic** inotropowy, wpływający na siłę skurczu
- input** wejście, doprowadzenie; wejściowy, wchodzący; **signal** sygnał wejściowy; **impedance** impedancja wejściowa
- insight** wgląd, intuicja; **learning** uczenie się przez wgląd
- instrumental** aparaturowy; instrumentalny, sprawczy, II typu; **behavior** zachowanie (się) instrumentalne (sprawcze); **conditioning** warunkowanie instrumentalne (sprawcze); **CS** instrumentalny, CS II typu; **CR** CR sprawczy (instrumentalny, II typu); **error** błąd aparaturowy
- intake** przyjmowanie, pobieranie; **food** i. pobieranie pokarmu

- intention movements** (*O. Heinroth*) ruchy zamiarowe (intencjonalne)
- intercalary** wstawkowy, pośredniczący; **i. neuron** neuron wstawkowy, neuron pośredniczący, interneuron
- intermittent** przerywany, sporadyczny; **i. reinforcement (reward)** (*syn. partial reinforcement*) wzmocnianie (nagradzanie) sporadyczne, wzmocnianie częściowe, wzmocnianie przestankowe
- internal** wewnętrzny; **i. clock** zegar własny organizmu, zegar wewnętrzny; **i. environment** (*syn. i. milieu*) środowisko wewnętrzne; **i. inhibition** (*I. P. Pavlov*) hamowanie wewnętrzne; **i. sense** zmysł wewnętrzny (propriocepcja wraz z interocepcją)
- interneuron** neuron wstawkowy (pośredniczący), interneuron; **interneuronal chain** łańcuch interneuronów
- internodal** międzywęzłowy, między przewężeniami Ranviera, internodalny; **i. distance** odległość międzywęzłowa
- internode** międzywęzle, odcinek aksonu między dwoma przewężeniami (węzłami) Ranviera
- internuncial** pośredniczący, łączący; **i. chain** łańcuch interneuronów; **i. neuron** interneuron, neuron wstawkowy (pośredniczący)
- interpolar** międzybiegunowy, międzyelektrodowy; **i. distance** odległość międzybiegunowa (między biegunami), odległość międzyelektrodowa
- interresponse time**, IRT przerwa między odpowiedziami, interwał R-R, IRT
- intersensory perception** percepcja wielozmysłowa
- interspike** międzyiglicowy; **i. interval** odstęp międzyiglicowy (między iglicami)
- intertrial** międzypróbowy; **i. interval**, ITI przerwa międzypróbową
- interval** odstęp, przerwa, interwał; **i. histogram** histogram odstępów (interwałów), histogram długości przerw
- interval reinforcement (reward)** wzmocnianie (nagradzanie) okresowe
- intervening variable** zmienna wdana, zmienna wtrącona
- intracranial** śródczaszkowy, wewnątrzczaszkowy; **i. electrode** elektroda śródczaszkowa; **i. pressure** ciśnienie śródczaszkowe
- intrafusar** śródwrzecionowy, wewnątrzwrzecionowy; **i. fiber** włókno (mięśniowe) śródwrzecionowe, włókno intrafuzalne; włókno wewnątrzwrzecionowe
- intramuscular**, **i. m.** domięśniowy; **i. injection** zastrzyk domięśniowy
- intraperitoneal**, **i. p.** dootrzewnowy; **i. injection** zastrzyk dootrzewnowy
- intravenous**, **i. v.** dożylny; **i. injection** zastrzyk dożylny, wstrzyknięcie dożylnie
- intraventricular** dokomorowy; **i. injection** zastrzyk dokomorowy (mózgu, serca), wstrzyknięcie dokomorowe
- intrinsic** wewnętrzny, własny, wewnątrzpochodny; **i. muscle reflex** odruch własny mięśnia (*syn. myotatic reflex* odruch rozciągający, odruch miotatyczny, odruch na rozciąganie; H-reflex odruch H, odruch Hoffmanna)
- invasion** inwazja, wkroczenie; **antidromic i.** inwazja antydromowa
- investigatory response** reakcja badawcza
- involuntary** mimowolny, nie dowolny; **i. movement** ruch mimowolny
- inward current** prąd wchodzący
- ipsilateral** (*syn. homolateral*) po tej samej stronie, jednostronny, jednoimienny, ipsilateralny
- i. p., intraperitoneal** dootrzewnowy; dootrzewnowo
- IPSP**, **inhibitory postsynaptic potential** hamulcowy potencjał postsynaptyczny, IPSP
- irradiation** promieniowanie; **reflex irradiation** (*C. S. Sherrington*) promieniowanie rdzeniowe; **i. of excitation** (*I. P. Pavlov*) promieniowanie pobudzenia; **i. of inhibition** (*I. P. Pavlov*) promieniowanie hamowania
- irrelevant** bez związku, postronny, niewłaściwy; **i. drive** (*C. L. Hull*) napęd postronny
- IRT**, **interresponse time** IRT, interwał R-R, przerwa między odpowiedziami
- ischemia** odkrwienie, zatrzymanie krążenia krwi, ischemia; **brain i.** odkrwienie mózgu, ischemia mózgu
- isoelectric** izoelektryczny, o jednakowych potencjałach elektrycznych
- isometric** izometryczny; **i. contraction** skurcz izometryczny
- isotonic** izotoniczny; **i. contraction** skurcz izotoniczny
- IS**, **initial segment** odcinek początkowy (aksonu); **IS-spike** iglica odcinka początkowego, iglica IS
- iterative** powtarzalny, iteratywny; **i. chronaxy** chronaksja iteratywna, chronaksja mierzona przy powtarzającym pobudzeniu; **i. reflex** odruch iteratywny, odruch wymagający wielokrotnego pobudzenia
- ITI**, **intertrial interval** ITI, przerwa międzypróbową
- i. v., intravenous** dożylny, dożylnie

J

Jacksonian epilepsy (*syn. focal epilepsy*) padaczka Jacksonowska (ogniskowa)

jerk odruch, szarpnięcie; **ankle j.** odruch ze ścięgna Achillesa; **biceps j.** odruch z mięśnia dwugłowego; **chin j.** odruch żuchwowy; **elbow j.** odruch łokciowy; **knee j.** odruch rzepkowy; **tendon j.** odruch ścięgniasty

joint staw; łączny; połączyć; **j. afferent** aferenta stawowa, włókno aferentne ze stawu; **j. interval** odstępek łączny; **j. interval histogram** histogram odstępków łącznych; **j. nerve** nerw stawowy; **j. organ** receptor stawowy; **j. receptor** recep-

tor stawowy; **j. sense** (*syn. arthresthesia*) czucie stawowe

junction złącze, połączenie; **autonomic j.** złącze wegetatywne (autonomiczne), złącze nerwu z efektorom w układzie wegetatywnym; **neuro-effector j.** złącze nerwowo-efektorowe; **neuromuscular j.** złącze nerwowo-mięśniowe

junctional złączowy; **j. potential** potencjał złączowy; **j. transmission** przekaźnictwo złączowe, przekazywanie przez złącze

jumping apparatus (*syn. Lashley jumping-stand*) aparat skokowy Lashleya

K

K pragnienie nagrody (jako składnik potencjału reakcji) (*C. L. Hull*)

K nagroda (w sensie fizycznym) (*C. L. Hull*)

K-complex (*EEG*) zespół K, kombinacja fali ostrej, fali powolnej i napadu sigma

kinesthesia (*syn. kinesthesis*) kinestezja, recepcja ruchu, odczuwanie ruchu

kinesthetic kinestetyczny, dotyczący recepcji ruchu; **k. afferent** aferenta kinestetyczna, włókno

czuciowe z receptorów ruchu; **k. stimulus** bodziec kinestetyczny, bodziec wywołany przez ruch (np. kończyny)

knee-jerk reflex odruch kolanowy, odruch rzepkowy

knob kolbka, guziczek; **synaptic k.** kolbka synaptyczna, guziczek synaptyczny; **presynaptic k.** kolbka presynaptyczna

L

lability (*N. Y. Wedensky*) labilność

labyrinth błędnik; **l. reflexes** odruchy błędnikowe

Lashley jumping-stand (*syn. jumping apparatus*) aparat skokowy Lashleya

latency utajenie, okres utajenia, latencja; S^{TR} (*C. L. Hull*) okres czasu upływający między początkiem bodźca i początkiem reakcji; **reaction l.** (*syn. response l.*) okres utajenia reakcji

latent utajony, skryty; **l. excitation** utajone pobudzenie; **l. learning** uczenie utajone; **l. period** okres utajenia, okres utajonego pobudzenia

lateral boczny, oboczny, poprzeczny; **l. excitation** pobudzenie oboczne; **l. geniculate** kolankowaty boczny; **l. inhibition** hamowanie oboczne

law prawo; **l. "all or nothing"** prawo „wszystko albo nic”; **l. of effect** (*E. L. Thorndike*) prawo skutku, prawo efektu; **l. of exercise** (*syn. l. of use, l. of frequency*) prawo ćwiczenia

lead odprowadzenie

learn uczyć się

learnable uczalny; **l. drive** napęd uczalny, napęd poddający się warunkowaniu

learning uczenie się, uczenie; **associative l.** uczenie asocjacyjne, uczenie się skojarzeń; **collateral (concomitant) l.** uczenie przypadkowe (oboczne); **incidental l.** uczenie przypadkowe, uczenie niezamierzone; **instrumental l.** uczenie (się) instrumentalne, warunkowanie instrumentalne, warunkowanie sprawcze; **latent l.** uczenie (się) utajone; **l. curve** krzywa uczenia się; **l. set** gotowość do uczenia się; **l. to learn** uczenie uczenia się, nauka uczenia się; **motor l.** uczenie (się) ruchowe; **passive l.** uczenie (się) bierne; **perceptual l.** uczenie (się) percepcyjne; **rote l.** uczenie (się) mechaniczne, uczenie się na pamięć; **serial l.** uczenie się seryjne, uczenie się ciągów **trial-and-error l.** uczenie się metodą prób i błędów

least effort principle zasada najmniejszego wysiłku

- Leerlaufreaktion** (*Ger.*) (*syn. vacuum activity*) reakcja upustowa
- length constant** (*syn. space constant*) stała długości
- lengthening reaction** (*syn. clasp-knife-reaction*) reakcja szczyrkowa
- light reflex** odruch na światło
- limbic system** układ rąbkowy, układ limbiczny
- limen** (*syn. threshold*) próg
- liminal** progowy; **l. sensitivity, LS** pobudliwość progowa **l. stimulus** bodziec progowy
- limit** kres, zakres, granica; **supralimit inhibition** (*I. P. Pavlov*); hamowanie pozakresowe
- lobectomy** usunięcie płata (mózgu), wycięcie płata, lobektomia
- lobotomy** lobotomia, leukotomia, chirurgiczne przecięcie włókien łączących płaty czołowe ze wzgórzem
- local** miejscowy, lokalny; **l. circuit theory** (*L. Hermann*) teoria prądów lokalnych; **l. current** prąd miejscowy (lokalny); **l. potential change** miejscowa (lokalna) zmiana potencjału
- localization** umiejscowienie, lokalizacja
- location** położenie, ustawienie; **electrode l.** położenie elektrody
- locomotion** ruch, przemieszczanie się, lokomocja
- locomotive** wywołujący lokomocję
- locomotor** lokomocyjny, ruchowy; **l. behavior** behavior lokomocyjny, zachowanie (się) lokomocyjne
- loop** pętla; **carotid l.** pętla tętnicy szyjnej, pętla van Leersuma; **caudate l.** pętla jądra ogoniastego; **feedback l.** pętla sprzężenia zwrotnego; **gamma** (γ) **l.** pętla gamma

M

- M spike, medullated axon spike** iglica M, pierwszy załamek złożonego potencjału przy inwazji antydromowej
- macroelectrode** makroelektroda, elektroda o dużej powierzchni
- magnetoreaction** reakcja magnetyczna, magneto-reakcja, uporczywe zwracanie się w kierunku bodźca
- male** samiec; samczy
- manipulandum** manipulandum
- manipulatory** manipulacyjny; **m. behavior** behavior manipulacyjny, zachowanie (się) manipulacyjne
- mass action** działalność (ruchowa) rozlana, uogólniona
- mass activity** czynność wieloneuronowa
- mass reflex** odruch „masowy”, uogólniony
- massed practice** (*syn. massed learning, massed repetition*) ćwiczenie skomasowane (uczenie skomasowane, powtarzanie zagęszczone)
- maze** labirynt; **elevated m.** labirynt wypukły (wzniesiony); **T-maze** labirynt T; **multiple T-maze** wielokrotny labirynt T; **temporal m.** labirynt czasowy; **water m.** labirynt wodny; **Y-maze** labirynt Y
- M-C, multiple choice** wybór wielokrotny; **M-C task** zadanie z wyborem wielokrotnym
- M-cell, Mauthner cell** komórka Mauthnera
- matching-to-sample** dobieranie według wzorca; **delayed m.-t.-s.** odroczone dobieranie według wzorca
- matter** istota, substancja; **gray m.** istota szara (mózgu, rdzenia); **white m.** istota biała (mózgu, rdzenia)
- meaningless** bezsensowny; **m. syllable** zgłoska bezsensowna
- mediation** (*beh.*) pośrednictwo; mediacja
- mediator** (*syn. transmitter*) mediator, przekaźnik chemiczny
- medullary** opuszkowy; rdzenny, mielinowy; **m. centers** ośrodki opuszkowe; **m. sheath** osłonka rdzenna (mielinowa)
- medullated** rdzenny, pokryty osłonką rdzenną, mielinowany; **m. axon** akson mielinowany; **m. fiber** włókno rdzenne (mielinowane)
- membrane** błona; błonowy; **m. action potential** potencjał czynnościowy błony; **m. capacity** pojemność (elektryczna) błony; **m. impedance** impedancja (zawada) błony; **m. resistance** oporność błony; **m. resting potential** potencjał spoczynkowy błony; **m. time constant** stała czasu błony
- memory** pamięć; **associative m.** pamięć asocjacyjna; **immediate m.** pamięć natychmiastowa; **long-term m.** pamięć długotrwała; **magnetic m.** pamięć magnetyczna; **m. drum** mnemometr, przyrząd do uczenia lub badania pamięci; **m. span** zakres pamięci; **m. trace** (*syn. mnemonic trace, engram*), ślad pamięciowy, engram; **recent m.** pamięć świeża; **short-term m.** pamięć krótkotrwała; **transient m.** pamięć przejściowa
- mentation** czynności umysłowe (aktualnie zachodzące)

- mesencephalon** (*syn.* **midbrain**) śródmózgowie
mesopic mezoptyczny, mezopowy; **m. vision** widzenie mezoptyczne
metencephalon tyłomózgowie wtórne
microphonics potencjały mikrofonowe
midbrain (*syn.* **mesencephalon**) śródmózgowie
milieu (*Fr.*) środowisko, otoczenie; **internal m.** (*C. Bernard*) (*syn.* **internal environment**) środowisko wewnętrzne organizmu
mimetic (*syn.* **allelomimetic**, **imitative**) naśladowczy, podobny, imitujący; **m. response** imitacja, reakcja naśladowcza; **parasympathicomimetic** parasympatykomimetyczny, działający jak układ przywspółczulny
min. EPP (**miniature end plate potential**) miniaturowy potencjał płytki końcowej, **min. EPP**
miniature EPP miniaturowy EPP, **min. EPP**
myoneural junction (*syn.* **neuromuscular junction**) złącze nerwowo-mięśniowe, płytka motoryczna
mnemonic pamięciowy; **mnemonic trace** (*syn.* **memory trace**, **engram**) ślad pamięciowy
mobility ruchliwość (mięśniowa, ale nie lokomotoryczna) (*cf.* **motility**)
modality jakość zmysłowa; **stimuli of the same m.** bodźce o tej samej jakości zmysłowej, bodźce z tego samego analizatora; **stimulus of different m.** bodziec z innego analizatora, bodziec innej jakości zmysłowej
modulator (*R. Granit*) modulator
molar molarny; **m. behavior** behavior molarny
molecular molekularny, cząsteczkowy; **m. behavior** behavior molekularny; **m. biology** biologia molekularna
monodal z pojedynczego przewężenia Ranviera, jednowęzłowy; **m. action potential** jednowęzłowy potencjał czynnościowy
monopolar (*syn.* **unipolar**) jednobiegunowy; **m. cell** komórka jednobiegunowa; **m. recording** jednobiegunowe odprowadzenie
monosynaptic jednosynaptyczny; monosynaptyczny; **m. reflex** odruch monosynaptyczny
mood nastroj, gotowość do określonej reakcji emocjonalnej
motility ruchliwość (najczęściej lokomotoryczna); motoryka (o żołądku)
motivate motywować, pobudzać do działania; wywoływać napęd; służyć jako nagroda; służyć jako cel
motivation motywacja; (często synonim napędu (popędu)); **incentive m.** motywacja nagrodowa; **internal m.** motywacja wewnętrzna, motywacja wywołana zmianami w samym organizmie, np. głód, senność; **primary m.** motywacja pierwotna, wrodzona (bezwarunkowa), **secondary m.** motywacja wtórna nabyta, wyuczona (warunkowa); **tertiary m.** (*J. P. Seward*) motywacja trzeciego rzędu
motive motyw, pobudka; motywacyjny, napędowy; **central m. state** (*C. L. Morgan*) ośrodkowy stan napędowy
motoneuron motoneuron, neuron ruchowy; **m. pool** pole (grupa, zespół) motoneuronów
motor ruchowy motoryczny; **m. activity** czynność ruchowa, czynność somatyczna; **m. cortex** kora ruchowa; **m. endplate** ruchowa płytka końcowa, płytka motoryczna; **m. fiber** włókno ruchowe; **m. habit** nawyk ruchowy (odruch instrumentalny); **m. unit** (*C. S. Sherrington*) jednostka ruchowa, jednostka motoryczna
movement ruch; **active m.** ruch czynny; **instrumental m.** ruch instrumentalny; **involuntary m.** ruch mimowolny, ruch nie dowolny; **passive m.** ruch bierny; **reflex m.** odruch ruchowy; **voluntary m.** ruch dowolny
multiple wielokrotny, mnogi; **m. choice experiment** doświadczenie z wyborem wielokrotnym; **m. innervation** (*syn.* **polyneuronal innervation**) unerwienie wielokrotne; **m. instrumental conditioned reflex** (**response**) wielokrotny warunkowy odruch (reakcja) instrumentalny; **principle of m. response** (*syn.* **principle of varied reaction**) zasada różnorodności reakcji (o zwierzęciu w nowej sytuacji); **Yerkes m. choice box** skrzynka wielokrotnego wyboru Yerkesa
multipolar wielobiegunowy; **m. cell** komórka wielobiegunowa
muscle mięsień; mięśniowy; **fast m.** mięsień szybki; **heart m.** mięsień sercowy; **intrafuscal m. fiber** włókno mięśniowe wewnątrz-wrzecionowe; **m. fiber** włókno mięśniowe; **m. spindle** wrzeciono mięśniowe; **slow m.** mięsień powolny; **smooth m.** mięsień gładki; **striate m.** mięsień prążkowany; **tonic m.** mięsień toniczny; **twitch m.** mięsień szybki
mutual wzajemny, wspólny; **m. inhibition** hamowanie wzajemne
myelencephalon rdzeniomózgowie
myelin mielina
myelinate mielinować, pokrywać mieliną
myelinated mielinowany, pokryty osłonką mielinową (rdzenną); w otoczce mielinowej (rdzennej)
myelination (*syn.* **myelination**) mielinizacja, wytwarzanie osłonki mielinowej (rdzennej)
myelogenesis rozwój układu nerwowego
myelon rdzeń kręgowy

- myogenic** mięśniopochodny, miogeniczny; **m. rhythm** rytm miogeniczny
myoneural nerwowo-mięśniowy; **m. junction** złącze nerwowo-mięśniowe
myotasis rozciąganie mięśnia

N

- naive** naiwny, niedoświadczony; **experimentally n.** doświadczalnie naiwny, nie używany uprzednio do doświadczeń (o zwierzęciu doświadczalnym)
neck reflexes odruchy szyjne
need potrzeba
negative ujemny; **n. capacitance** pojemność ujemna; **n. electrode** elektroda ujemna, katoda; **n. feedback** sprzężenie zwrotne ujemne; **n. induction (J. P. Pavlov)** indukcja ujemna; **n. retroaction** hamowanie retroaktywne; **n. transfer** transfer ujemny
neo-cortex nowa kora (mózgowa)
neopallium nowy płaszcz
neostriatum nowe prążkowie
nerve nerw; nerwy (głównie w sensie anatomicznym); **n. cell** komórka nerwowa, neuron; **n. center** ośrodek nerwowy; **n. ending** zakończenie nerwowe; **n. fiber** włókno nerwowe; **n. impulse** impuls nerwowy; **n.-muscle preparation** preparat nerwowo-mięśniowy; **n. plexus** splot nerwowy; **n. process** proces nerwowy; **n. tissue** tkanka nerwowa; **n. tract** szlak nerwowy, droga nerwowa; **n. trunc** pień nerwowy
nervous nerwowy; **higher n. activity (I. P. Pavlov)** wyższe czynności nerwowe; **n. arc** łuk odruchowy; **n. breakdown** załamanie nerwowe; **central n. system, CNS** ośrodkowy układ nerwowy; **n. system, N. S.** układ nerwowy
net sieć; **nerve n.** sieć nerwowa
neural nerwowy; **n. bond (syn. n. connection)** połączenie nerwowe, związek nerwowy, związek czasowy; **n. circuit** obwód neuronalny; **n. conduction** przewodzenie (przewodnictwo) nerwowe; **n. discharge** wyładowanie nerwowe; **n. reverberation** rewerberacja (krążenie) impulsów nerwowych; **n. tube** rurka nerwowa
neurite neuryt, akson, wypustka osiowa
neurofibril neurofibryla, włókienko nerwowe
neurofilament neurofilament, nić nerwowa, odgałężenie nerwu
neurocrine wydzielina nerwowa; neurosekrecyjny, nerwowo-wydzielniczy
neuroendocrine neurosekrecyjny, nerwowo-wydzielniczy; **n. celi** komórka neurosekrecyjna
neurogenic neurogeniczny, nerwopochodny; **n. rhythm** rytm neurogeniczny
neurohormon neurohormon
neurohumoral neurohumoralny
neuromotor nerwowo-ruchowy
neuromuscular nerwowo-mięśniowy; **n. cell** komórka nerwowo-mięśniowa; **n. junction (syn. myoneural junction)** złącze nerwowo-mięśniowe, płytka motoryczna; **n. transmission** przekaźnictwo nerwowo-mięśniowe
neuron neuron, komórka nerwowa; **n. pool** pula neuronów, grupa neuronów
neuronal (syn. neuronic) neuronowy; **n. chain** łańcuch neuronów
neuronic (syn. neuronal) neuronowy
neuropil(e) pilsń nerwowa, neuropil
neurosecretion neurosekrecja, wydzielanie nerwowe
neurosecretory neurosekrecyjny, nerwowo-wydzielniczy
neurosis nerwica; **experimental n. (I. P. Pavlov)** nerwica doświadczalna
neurotic nerwicowy
neurotogenic nerwiorodny, nerwicogenny
neurotransmitter przekaźnik nerwowy, mediator
neutral obojętny; **n. stimulus (syn. indifferent stimulus)** bodziec obojętny
nociceptive nocyceptywny, szkodliwy, bólowy
nociceptor receptor bólu, nocyceptor, nocyreceptor
node węzeł; **n. of Ranvier** przewężenie Ranviera, węzeł Ranviera
non-medullated (syn. unmyelinated) niemielinowany; **n. nerve fiber** włókno niemielinowane, włókno bezrdzenne
nonpolarizable niepolaryzujący (się); **n. electrode** niepolaryzująca się elektroda
nonspecific nieswoisty, niespecyficzny; **n. afferent system** nieswoisty układ czuciowy; **n. response** reakcja nieswoista (dla danego bodźca)
nonvoluntary nie dowolny

noradrenaline (*syn.* **norepinephrine**) noradrenalina
noxious szkodliwy, zębny; obronny (o bodźcu);
n. agent czynnik szkodliwy; **n. stimulus** bodziec szkodliwy, bodziec obronny (*syn.* **defensive stimulus**), bodziec wywołujący reakcję obronną

nurture wychowanie; środowiskowe uwarunkowanie zachowania się, w przeciwieństwie do "nature" — natury, tj. czynników wrodzonych
nystagmus oczopląs; **labyrinthine n.** oczopląs błędniakowy; **optokinetic n.** oczopląs optokinetyczny

O

occlusion okluzja, nakładanie się pobudzeń (motoneuronów); **o. pool** pula okluzyjna (neuronów)
off-cell (*syn.* **off-unit**) neuron wyłączeniowy, jednostka wyłączeniowa, komórka reagująca na wyłączenie (bodźca)
off-effect wynik wyłączenia (bodźca)
off-response reakcja na wyłączenie (bodźca)
offensive zaczepny; **o. behavior** zachowanie się zaczepne
oligosynaptic oligosynaptyczny, zawierający niewiele synaps
omission opuszczenie; **error of o.** błąd opuszczenia, brak reakcji na dodatni bodziec warunkowy (*cf.* **commission**)
on-cell (*syn.* **on-unit**) neuron włączeniowy, jednostka włączeniowa, komórka reagująca na włączenie bodźca
on-effect wynik włączenia (bodźca), wynik załączenia (bodźca)
on-off unit jednostka włączeniowo-wyłączeniowa
on-response reakcja na włączenie (załączenie) bodźca
one trial learning uczenie w jednej próbie
operational operacyjny; **o. amplifier** wzmacniacz operacyjny
operant sprawczy, instrumentalny; **o. conditioning** warunkowanie sprawcze, warunkowanie instrumentalne; **o. level** poziom instrumentalny, (1) częstość występowania reakcji przed warunkowaniem, (2) częstość występowania reakcji po

wygaszaniu; **o. reserve** (*syn.* **reflex reserve**) rezerwa odruchu sprawczego (*B. F. Skinner*)
optional transmission (*R. Lorente de Nó*) przewodzenie wybiórcze
optokinetic optokinetyczny; **o. nystagmus** oczopląs optokinetyczny
optomotor optomotoryczny; **o. response** reakcja optomotoryczna
orientation orientacja, skierowanie; **o. reflex** odruch orientacyjny
orienting reflex odruch orientacyjny
orthodromic ortodromowy, przebiegający w kierunku normalnym (prawidłowym, fizjologicznym)
orthosympathetic ortosympatyczny, sympatyczny, współczulny
oscillatory oscylacyjny; **o. neuron** neuron oscylacyjny; **a. potential** potencjał oscylacyjny
osmoreceptor osmoreceptor, receptor osmotyczny
output wyjście, wyprowadzenie; wydajność; wydzielanie
outward current prąd wychodzący
overlap nakładanie się; **partial o.** częściowe nakładanie się wzajemne
overlearning uczenie się po osiągnięciu kryterium
overshoot przerzut, odwrócenie biegunowości, przebiegunowanie
overt jawny, otwarty; **o. behavior** zachowanie się (behavior) jawne
overtraining przetrenowanie

P

pacemaker rozrusznik; **p. cell** komórka rozrusznikowa; **p. potential** potencjał rozrusznika (rozrusznikowy)
paleocortex stara kora
pallium płaszcz, pokrywa półkuli mózgu
parabiosis (*N. Y. Wedensky*) parabioza Wwiedenskiego, pobudzenie stacjonarne, zniesienie przewodnictwa

parabiosis (*F. Sauerbruch, Heyde*) parabioza, połączenie dwóch osobników, połączenie krążenia krwi dwóch osobników
parabiosis (*F. A. Forel*) parabioza, współżycie dwóch gatunków owadów społecznych (*ethol.*)
paradendritic paradendrytowy, przydendrytowy; **p. synapse** synapsa paradendrytowa (przydendrytowa)

- paradoxie** paradoksalny, dziwaczny; **p. sleep sen** paradoksalny
- paralysis** porażenie
- parasympathetic** przywspółczulny, parasympatyczny; **p. nervous system** układ nerwowy przywspółczulny
- parasympathomimetic** parasympatykomimetyczny
- paresis** niedowład
- parietal organ** narząd ciemieniowy, oko ciemieniowe
- partial** częściowy; **p. reinforcement** wzmacnianie sporadyczne, wzmacnianie przestankowe; **p. reward** nagradzanie sporadyczne
- passive** bierny; **p. avoidance** bierna reakcja unikania; **p. defensive reflex** (*I. P. Pavlov*) bierny odruch obronny; **p. spread** biernie przewodzenie; **p. transport** biernie przenoszenie, bierny transport
- pattern** wzór, układ, forma, wzorzec, obraz; **p. of response** układ reakcji (odpowiedzi), forma odpowiedzi; **p. of excitation** układ pobudzeń, konstelacja pobudzeń; **p. recognition** rozpoznanie formy; **p. vision** widzenie wzorów; **temporal p.** rozkład czasowy
- Pavlovian conditioning** warunkowanie klasyczne
- Pavlovian stand** (*syn. conditioning stand*) stojak do badań odruchów warunkowych
- perception** percepcja, postrzeganie
- perceptive unit** jednostka percepcyjna
- perceptual** percepcyjny, doznaniowy; **p. learning** uczenie percepcyjne; **p. world** świat doznań
- periodic** okresowy, periodyczny; **p. oscillation** drganie okresowe; **p. reinforcement** wzmocnienie okresowe; **p. reward** nagradzanie okresowe, nagradzanie równookresowe
- perseveration** persewacja, kontynuowanie działania po ustaniu bodźca
- perseverative stimulus trace** (*C. L. Hull*) persewacyjny ślad bodźca
- PGR, psychogalvanic response** reakcja skórno-galwaniczna, reakcja psychogalwaniczna
- phase** faza, stadium, okres; stosunek amplitudy do czasu; stosunki czasowe; **active p.** stadium czynne, faza czynności; **p. opposition** (*EEG*) opozycja faz; **p. reversal** odwrócenie fazy; **p. shift** przesunięcie fazowe; **refractory p.** faza refrakcji
- phasic** fazowy, okresowy; **p. movement** ruch fazowy, ruch okresowy, ruch jedno- lub wielokrotny; **p. reflex** odruch fazowy
- photopic vision** (*syn. daylight vision*) widzenie fotopieczne, widzenie dzienne
- photoreceptor** receptor wzrokowy, fotoreceptor
- photosensitive** światłoczuły; **p. neuron** neuron światłoczuły
- pinna** małżowina uszna; **p. reflex** odruch z małżowiny usznej
- pitch** wysokość tonu; **p. discrimination** rozróżnianie wysokości tonu
- placing reaction** reakcja stawiania łapy na podstawie, reakcja umieszczania; **visual p. r.** wzrokowa reakcja umieszczania
- plasticity** plastyczność; **nervous p.** plastyczność nerwowa
- plate** płytka; **end p.** płytka końcowa, płytka ruchowa, płytka nerwowo-mięśniowa, płytka motoryczna
- point-to-point** punkt-do-punktu; **p. projection** projekcja ekranowa, rzutowanie punkt-do-punktu
- polarizable** polaryzujący, ulegający polaryzacji; **p. electrode** elektroda polaryzująca się
- polarization** polaryzacja, biegunowość, spolaryzowanie
- poly-spike and wave** (*EEG*) wielokrotne iglice i fale
- polyneuronal** polineuralny, wieloneuronowy; **p. innervation** (*syn. multiple innervation*) unerwienie wielokrotne
- polysynaptic** polisynaptyczny, zawierający wiele synaps
- pontine** mostowy; **midpontine** środkowomostowy
- pool** zbiornik, skupisko, pula, zespół; zbierać, skupiać; **motoneuron p. pula** (zespół) motoneuronów; **oil p.** zbiornik oleju; **pooled data** zbiorcze dane; **pooled results** wyniki zbiorcze (sumaryczne)
- position** położenie, pozycja; **p. receptor** receptor położenia
- positive** dodatni; **p. after-potential** dodatni potencjał następczy; **p. conditioned stimulus** dodatni bodziec warunkowy; **p. deflection** wychylenie dodatnie
- post-activation** poczynnościowy, następujący po czynności
- post-anodal** po-anodowy; **p. facilitation** torowanie poanodowe; **p. supernormality** poanodowe wzmoczenie pobudliwości
- post-cathodal** pokatodowy; **p. depression** pokatodowe obniżenie pobudliwości
- post-excitatory** po-pobudzeniowy; **p. depression** depresja po-pobudzeniowa (po pobudzeniu)
- postganglionic** zazwojowy; **p. fiber** włókno zazwojowe; **p. trunc** pień zazwojowy
- postinhibitory** pohamulcowy; **p. acceleration** przyspieszenie pohamulcowe (rytmu impulsów)
- postremity principle** (*Guthrie-Voeks*) zasada ostatniej reakcji
- post-stimulus** pobudzający; **p. histogram, PSH**

- histogram pobudzowy; wykres częstości występowania po bodźcu, PSH
- postsynaptic** postsynaptyczny, za synapsą; **p. current**, PSC prąd postsynaptyczny, PSC; **p. inhibition** hamowanie posynaptyczne; **p. potential**, PSP potencjał postsynaptyczny, PSP
- posttetanic** potężcowy, następujący po podrażnieniu tężcowym; **p. facilitation** torowanie potężcowe; **p. potentiation**, PTP spotęgowanie potężcowe
- posture** postawa; **p. reflex** odruch postawny
- postural** postawny, posturalny; **p. reflex** odruch postawny
- potassium** potas; **p. current** prąd potasowy; **p. pump** pompa potasowa
- potential** potencjał; **action p.** potencjał czynnościowy; **field p. (syn. evoked p.)** potencjał polowy
- potentiation** spotęgowanie, wzmocnienie; **posttetanic p.** spotęgowanie potężcowe
- practice** ćwiczenie; **distributed p.** ćwiczenie rozstawione, ćwiczenie rozłożone w czasie; **massed p.** ćwiczenie skomasowane
- preconditioning** przedwarunkowanie, warunkowanie wstępne
- precurrent reflex** (*C. S. Sherrington*) odruch przedwstępny
- predelay reinforcement (reward)** wzmocnienie (nagrody) przed odroczeniem
- pre-excitatory** przedpobudzeniowy; wstępny; **p. inhibition** hamowanie wstępne, hamowanie przedpobudzeniowe
- preference** preferencja
- preferred** wybrany; **p. interval** odstęp wybrany
- prefrontal** przedczołowy; **p. area** okolica przedczołowa
- preganglionic** przedzwojowy; **p. fiber** włókno przedzwojowe; **p. trunk** pień przedzwojowy; **p. volley** salwa przedzwojowa, salwa impulsów przedzwojowych
- preparation** preparat; **cerveau isolé p.** preparat mózgu izolowanego (*cerveau isolé*); **encephale isolé p.** preparat izolowanego mózgowia (*encephalé isolé*); **isolated diaphragm p.** preparat wyosobnionej przepony; **isolated heart p.** preparat wyosobnionego serca; **neuro-muscular p.** preparat nerwowo-mięśniowy; **pretrigeminal p.** preparat pretrygeminalny
- preparatory** przygotowawczy; **p. behavior** zachowanie (się) przygotowawcze; zachowanie (się) napędowe; **p. reflex** odruch przygotowawczy
- preparatory set** gotowość do reakcji
- prepotential** potencjał przedwstępny; potencjał rozrusznikowy
- preservative** zachowawczy; **p. consummatory reflex** odruch zachowawczo-konsumacyjny; **p. preparatory reflex** odruch zachowawczo-przygotowawczy; **p. reflex** odruch zachowawczy
- prespike** iglica przedsynaptyczna, iglica presynaptyczna
- pressure** ciśnienie; ucisk; **p. block** blokada uciskowa
- presynaptic** presynaptyczny, przed synapsą; **p. inhibition** hamowanie presynaptyczne; **p. impulse** impuls presynaptyczny
- pretrigeminal** pretrygeminalny, przed nerwem trójdzielny; **midpontine p. transection** przecięcie środkowo-mostowe pretrygeminalne; **p. preparation** preparat pretrygeminalny, preparat przecięty przed nerwem trójdzielny; **p. transection** przecięcie pretrygeminalne (przed nerwem trójdzielny)
- primary** pierwotny; pierwszego rzędu; bezwarunkowy; **p. drive** napęd pierwotny (bezwarunkowy); **p. inhibition** (*J. Konorski*) hamulec pierwotny; **p. fiber** włókno pierwszorzędowe
- proactive** proaktywny; **p. inhibition** hamowanie proaktywne
- problem box** (*syn. puzzle box*) skrzynka zadań
- project** projekt; rzutować; projektować; odwzorować
- projection** rzut, odwzorowanie, projekcja; **neural p.** projekcja (odwzorowanie) nerwowa; **p. area** pole projekcyjne
- prone** twarzą (lub dłońią) w dół; **pronation** pronacja, zgięcie do przodu
- propagate** przesuwac się, przenosić się, rozchodzić się; **self-propagating** samo-przenoszący się; **propagating mechanism** mechanizm przesuwu (przenoszenia się, rozchodzenia się)
- proprioceptive** proprioceptywny
- proprioceptor** proprioceptor
- prosencephalon** (*syn. forebrain*) przodomózgowie
- protective** ochronny; **p. inhibition** (*I. P. Pavlov*) hamowanie ochronne; **p. reflex** (*J. Konorski*) odruch ochronny; **p. consummatory reflex** odruch ochronno-konsumacyjny; **p. preparatory reflex** odruch ochronno-przygotowawczy; **p. response** odruch (reakcja) obronna
- protopathic** (*H. Head*) protopatyczny; **p. sensibility** czucie protopatyczne
- pseudoconditioning** warunkowanie rzekome, pseudo-warunkowanie
- psychogalvanic reflex (response)**, PGR odruch (reakcja) skórnogalwaniczna (psychogalwaniczna), PGR
- PTP**, **post-tetanic potentiation** spotęgowanie potężcowe

punishment (*syn.* negative reward) kara, nagroda ujemna
pupil (pupillary) reflex odruch źreniczny
Purkinje (Purkyňe) cell komórka Purkinjego

P shift przesunięcie Purkinjego (zmierzchowe)
push-pull amplifier wzmacniacz przeciwsobny
puzzle box (*syn.* problem box) skrzynka zadań

R

Rc, CR, conditioned response reakcja warunkowa, odruch warunkowy
R_G, goal response (*C. L. Hull*) reakcja spełniająca, reakcja nagrodowa, reakcja na bodziec nagradzający
r_G, fractional antedating goal response, f.a.g.r. (*C. L. Hull*) cząstkowa wyprzedzająca (warunkowa) reakcja spełniająca (nagrodowa)
Ru, UR, UCR, unconditioned response reakcja bezwarunkowa, odruch bezwarunkowy
radiation promieniowanie; promienistość; **optic r.** promienistość wzrokowa (włókien wzrokowych)
random przypadkowy, nieregularny, chaotyczny, losowy; **r. bombardment** chaotyczny ostrzał, chaotyczny (nieregularny) dopływ impulsów; **r. reinforcement** (*syn.* aperiodic reinforcement, variable interval reinforcement) wzmacnianie nieregularne
randomization ulosowienie, randomizacja
range (*ethol.*) strefa, obszar występowania; **home r.** strefa mieszkalna; **life r.** strefa życiowa; **r. of accomodation** zakres przystosowania
range (*stat.*) zakres
Ranvier node przewężenie Ranviera, węzeł Ranviera
radio-frequency, RF częstotliwość radiowa; **r. f. isolation unit** jednostka izolująca częstotliwości radiowej, radiowyjście
rapid eye movements, REM szybkie ruchy oczu; **REM sleep** sen paradoksalny, sen z szybkimi ruchami oczu
RAS, reticular activating system RAS, siatkowaty układ wzbudzający (uczynniający)
rate wskaźnik, stosunek, miara, szybkość, częstość; **heart r.** częstość skurczów serca; **heart r. response** reakcja sercowa, zmiana częstości tętna w odpowiedzi na bodziec; **mean r.** częstość średnia; **pulse r.** częstość tętna; **r. of decay** szybkość zaniku; **r. of rise** szybkość wzrostu
reaction reakcja, odpowiedź, odczyn; **consensual r.** odruch skrzyżowany (źrenic); **defensive r.** reakcja obronna; **delayed r.** reakcja odroczone; **r. potential** (*C. L. Hull*) potencjał reakcji; **r. time** czas reakcji
reactive reaktywny; **r. inhibition, I_R** (*C. L. Hull*) hamowanie reaktywne

reactivity reaktywność
reafference reafereńcja; **principle of r.** (*E. von Holst, H. Mittelstaed*) zasada reafereńcji
rebound odrzut, odskok; **post-inhibitory r.** odrzut pohamulcowy, pohamulcowe zwiększenie pobudzenia
recall przypominanie (sobie); przypominać sobie
recent świeży; **recent memory** pamięć świeża
recency świeżość; **law of r.** prawo świeżych asocjacji
receptive odbiorczy, recepcyjny; **r. field** pole odbiorcze (recepcyjne); **r. unit** jednostka odbiorcza, jednostka recepcyjna
receptor receptor, narząd odbiorczy; **r. block(ade)** unieczynnienie (blokada) receptorów; **r. potential** potencjał receptorowy; **r. site** punkt receptorowy, punkt odbiorczy, miejsce recepcji; **r. unit** jednostka odbiorcza; **stretch r.** receptor rozciągowy;
recipient odbierający, odbiorczy, przyjmujący
reciprocal wzajemny, dwustronny; recyprokalny; **double r. innervation** podwójne unerwienie wzajemne; **r. inhibition** hamowanie wzajemne (recyprokalne); **r. innervation** unerwienie wzajemne (dwustronne)
recognition rozpoznawanie; **pattern r.** rozpoznawanie formy (układu)
reconditioning warunkowanie ponowne, warunkowanie wznawiające
recovery powrót do normy, odzyskanie, wznowienie; **r. phase** faza powrotu do normy; **r. time** (*syn.* refractory period) okres refrakcji; **spontaneous r.** odnowa samorzutna; wznowienie samorzutne (samoistne) (wygaszonego odruchu warunkowego)
recruit narastać (o odpowiedzi); wciągać, dołączyć (nowe elementy); **recruiting reflex** odruch narastający (rekrutacyjny)
recruiting response odpowiedź rekrutacyjna (*cf.* augmenting response)
recruitment rekrutacja, narastanie, wciąganie (nowych elementów); **cortical r.** rekrutacja korowa; **spinal r.** rekrutacja rdzeniowa
rectification prostowanie
rectifier prostownik

- rectify** prostować
- recurrent** ponowny, powracający, wsteczny, powrotny, zwrotny; **r. collateral** obocznicowa zwrotna (aksonu); **r. inhibition** hamowanie zwrotne; **r. reflex** odruch powrotny
- redirection activity** przeniesienie reakcji
- redundancy** nadmierność, zbędność, nadmiar
- reference** odniesienie, odnośnik; **Horsley-Clarke r. plane** płaszczyzna odniesienia w układzie Horsley-Clarke'a; **plane (axis) of r.** płaszczyzna (oś) odniesienia; **r. electrode (syn. indifferent electrode)** elektroda obojętna; **r. lead** przewód odniesienia, odprowadzenie odniesienia, przewód zerowy
- referred** przeniesiony; **r. pain** ból przeniesiony, ból promieniujący
- reflex** odruch; odruchowy; **conditioned (conditional) r.** odruch warunkowy; **flexion r.** odruch zgięcia; **iterative r.** odruch iteracyjny; **monosynaptic r.** odruch monosynaptyczny; **polysynaptic r.** odruch polisynaptyczny; **r. arc** łuk odruchowy; **r. circuit** obwód odruchowy, łuk odruchowy; **r. inhibition** hamowanie odruchowe, odruch hamulcowy; **r. pupillary contraction** odruchowe zwężenie źrenicy; **r. reserve (B. F. Skinner) (syn. operant reserve)** rezerwa odruchu sprawczego, ilość reakcji potrzebnych do wygaszenia odruchu sprawczego (instrumentalnego), miara oporności na wygaszanie; **r. salivation** odruchowe wydzielanie śliny; **unconditioned r.** odruch bezwarunkowy
- refractory** refrakcyjny, niebudliwy; **absolutely r. period** okres refrakcji bezwzględnej; **r. period (syn. recovery time)** okres refrakcji (niebudliwości); **relatively r. period** okres refrakcji (niebudliwości) względnej
- refractoriness** refrakcja, niebudliwość, niereagowanie
- reinforce** wzmocnić (w warunkowaniu klasycznym); nagrodzić (w warunkowaniu instrumentalnym),
- reinforcement** wzmocnienie (w warunkowaniu klasycznym); nagroda (w warunkowaniu instrumentalnym); **acid r.** wzmocnienie kwasowe; **alimentary r.** wzmocnienie pokarmowe; **conditioned (secondary) r.** wzmocnienie warunkowe (wtórne, drugiego rzędu); **heterogeneous r.** wzmocnienie różnorodne: (1) wzmocnienie innym bodźcem bezwarunkowym; (2) wzmocnienie reakcji bodźcem wywołującym odmienną reakcję (np. w warunkowaniu instrumentalnym); **homogeneous r.** wzmocnienie jednorodne, wzmocnienie tym samym bodźcem bezwarunkowym; **primary r.** wzmocnienie pierwszego rzędu;
- schedule of r.** ceduła wzmocnienia (nagradzania); **secondary r.** wzmocnienie drugiego rzędu, wzmocnienie warunkowe, nagroda drugiego rzędu
- relay** łącze, przełącznik; **r. nucleus** jądro przełącznikowe, jądro łączowe; **synaptic r.** łącze synaptyczne, przełącznik synaptyczny, synaptyczna stacja przełącznikowa
- relearning** uczenie ponowne
- release** uwolnienie, oswobodzenie; uwolnić, oswo-bodzić; **innate r. mechanism (ethol.)** wrodzony mechanizm wyzwalań (reakcji konsumacyjnej); **r. phenomenon** zjawisko (objaw) uwolnienia (niższych ośrodków spod kontroli wyższych ośrodków); **transmitter r.** uwalnianie przekaznika (mediatora)
- releaser** wyzwalacz, wyzwalający (*cf. sign stimulus* bodziec kluczowy, bodziec znak)
- REM, rapid eye movements** szybkie ruchy oczu; **REM sleep** sen paradoksalny, sen z szybkimi ruchami oczu
- Remak's fiber** włókno remakowskie (Remaka), włókno szare
- repertory** repertuar, zestaw; **r. of responses** repertuar reakcji
- repolarization** repolaryzacja, odtworzenie polaryzacji (biegunowości)
- representation** przedstawicielstwo, reprezentacja; **cortical r.** korowe przedstawicielstwo (reprezentacja)
- reserve** rezerwa, zapas; **reflex r. (B. F. Skinner)** rezerwa odruchu
- residual** szczątkowy, pozostały; **r. potentiation** szczątkowe spotęgowanie
- resistance (elec.)** opór, oporność; **r. to conditioning** oporność na warunkowanie; **r. to extinction** oporność na wygaszanie
- respond** odpowiadać, reagować
- respondent (B. F. Skinner)** odruchowy, dający odpowiedź, reaktywny
- response** odpowiedź, reakcja; **abortive r.** reakcja poronna; **augmenting r.** odpowiedź narastająca; **conditioned r.** reakcja warunkowa; **delayed r.** reakcja odroczone; **involuntary r.** reakcja mimowolna; **recruiting r.** odpowiedź rekrutacyjna; **r. inhibition** hamowanie reakcji; **r. latency (syn. reaction latency)** okres utajenia reakcji; **unconditioned r.** reakcja bezwarunkowa
- responsive** pobudliwy, reaktywny; **chemically r.** pobudliwy chemicznie
- rest** spoczynek, odpoczynek; spoczywać, odpoczy-wać; **resting potential** potencjał spoczynkowy
- restlessness (syn. agitation)** niepokój ruchowy

- restoration** wznowienie; **reflex r.** wznowienie odruchu
- retention** gromadzenie (pamięciowe), zapamiętanie
- reticular** siatkowy, siatkowaty, siateczkowaty; **r. activating system, RAS** siatkowaty układ wzbudzający (uczynniający); **r. formation** twór siatkowaty; **reticulospinal tract** droga (szlak) siatkowo-rdzeniowa; **r. theory** teoria siateczkowata
- retina** siatkówka
- retinal** siatkówkowy; **“cortical retina” (S. E. Henschen)** siatkówka korowa; **r. image** obraz siatkówkowy; **r. field** pole siatkówkowe
- retrieval** odzyskanie, przywrócenie (nawyku, pamięci)
- retroaction** działanie wstecz, retroakcja
- retroactive** wsteczny, retroaktywny; **r. amnesia** niepamięć wsteczna; **r. association** skojarzenie wsteczne; **r. facilitation** torowanie wsteczne (retroaktywne); **r. inhibition** hamowanie retroaktywne
- retrograde** wsteczny; **r. amnesia** niepamięć wsteczna; **r. degeneration** zwyrodnienie wsteczne, degeneracja wsteczna, zwyrodnienie Nissla
- reverberate** odbijać się, rewerberować
- reverberation** odbijanie się, krążenie (impulsów) w obwodzie, rewerberacja
- reversal** odwrócenie; **r. learning (conditioning)** przeuczanie, przeróbka odruchów warunkowych; **r. point** punkt zwrotny
- reward** nagroda, nagradzanie; **negative r. (syn. punishment)** nagroda ujemna, kara; **partial r.** nagradzanie sporadyczne; **positive r. (syn. reward)** nagroda
- rheobase** reobaza, wartość progowa prądu drażniącego
- rheoreceptor** reoreceptor, receptor opływu
- rhinencephalon** węchomózgowie
- rhomencephalon** tyłomózgowie
- rhythm** rytm; **alpha r.** rytm alfa; **circadian r.** rytm okołodobowy; **lunar r.** rytm księżycowy, rytm lunarny; **myogenic r.** rytm miogeniczny, rytm mięśniopochodny; **neurogenic r.** rytm neurogeniczny, rytm nerwopochodny; **seasonal r.** rytm sezonowy; **tidal r.** rytm pływowy
- riddance reflex** odruch bólowy, odruch obronny eliminujący ból
- righting** wyprostowanie się, przybranie położenia pionowego, powstawanie; **r. reflex** odruch prostowania się, odruch powstawania
- rigidity** sztywność; **decerebrate r.** sztywność odmóżdżeniowa
- rigor** stężenie; drżenie; **r. mortis** stężenie pośmiertne
- ritualization** rytualizacja
- root** korzonek (korzeń); **anterior r.** korzonek przedni; **dorsal r.** korzonek grzbietowy; **dorsal r. potential** potencjał korzonka grzbietowego; **dorsal r. reflex, DRR** odruch korzonka grzbietowego; **motor r.** korzonek ruchowy; **posterior r.** korzonek tylny; **r. filament** nić korzonka; **sensory r.** korzonek czuciowy; **ventral r.** korzonek brzuszny
- rootlet** korzonek, część korzenia
- rule of heterogeneous summation (N. Tinbergen)** prawo heterogenicznego sumowania bodźców kluczowych

S

- S, subject** badany, zwierzę doświadczalne, osobnik grupy badanej
- S_D, D, drive stimulus** bodziec napędowy
- S^D, discriminative stimulus** bodziec dyskryminacyjny, bodziec w którego obecności reakcje instrumentalne są nagradzane (*B. F. Skinner*)
- S_Δ** ujemny bodziec dyskryminacyjny, bodziec w którego obecności reakcje instrumentalne nie są nagradzane
- S_G, goal stimulus (C. L. Hull)** bodziec celu, bodziec nagrodowy, bodziec związany z nagrodą
- s', stimulus trace, perseverative stimulus trace (C. L. Hull)** ślad bodźca
- s_G, fractional goal stimulus (C. L. Hull)** cząstkowy bodziec nagrodowy
- saccadic** skokowy, schodkowaty; **s. eye movements** skokowe (schodkowane) ruchy oczu
- safety** bezpieczeństwo; **s. center** ośrodek bezpieczeństwa (*J. Konorski*); **s. margin (syn. s. factor)** margines bezpieczeństwa
- saltatory** skokowy; **s. conduction** przewodzenie (impulsu) skokowe
- sample** próbka; **wzór, wzorec; matching-to-s.** dobieranie według wzorca; **small s. (stat.)** mała próbka
- satiation** nasycenie

- satiety** nasycenie, sytość, przesyty; **s. center** ośrodek nasycenia, ośrodek sytości
- satisfaction** zaspokojenie
- satisfier** czynnik, przedmiot, bodziec; sytuacja prowadząca do zaspokojenia (potrzeby)
- savings** zachowanie (w pamięci), pozostałość (nawyku)
- Sc, CS, conditioned stimulus** bodziec warunkowy
- Sc, stimulus component** bodziec składowy
- schedule** ceduła, plan, rozkład; **s. of reinforcement** ceduła nagradzania (wzmacniania)
- schedules of reinforcement** ceduły wzmacniania (nagradzania);
- continuous (regular) reinforcement** wzmacnianie (nagradzanie) regularne
- partial (intermittent) reinforcement** wzmacnianie (nagradzanie) przestankowe, wzmacnianie sporadyczne
- fixed interval (periodic) reinforcement, FI** wzmacnianie periodyczne, wzmacnianie równookresowe
- variable interval (aperiodic, random) reinforcement, VI** wzmacnianie aperiodyczne, wzmacnianie zmiennookresowe
- fixed ratio reinforcement, FR** wzmacnianie w stałej proporcji, wzmacnianie stałostosunkowe
- variable ratio reinforcement, VR** wzmacnianie w zmiennej proporcji, wzmacnianie zmienno-stosunkowe
- conjunctive schedule** ceduła łączna
- mixed schedule** ceduła mieszana
- interlocking schedule** ceduła szczepiona
- tandem schedule** ceduła tandemowa
- schema** model, schemat, plan; **body s.** schemat ciała (gnostyczna nabyta reprezentacja (korowa) własnego ciała)
- schematic** schematyczny, uproszczony; **s. eye** oko zredukowane
- scheme** plan, projekt, schemat
- schizokinesis (W. H. Gantt)** schizokineza, rozszczepienie odruchów warunkowych (np. ruchowych i sercowych)
- score** wynik (cyfrowy), miara; **raw s.** wynik surowy, wynik nieopracowany; **standard s.** wynik standaryzowany
- scotopic vision (syn. night vision, twilight vision)** widzenie skotoptyczne, widzenie zmierzchowe, widzenie o zmroku
- screening cage (syn. Faraday's cage)** klatka Faradaya
- SD, somato-dendritic** somato-dendrytowy, związany z ciałem i dendrytami neuronu; **SD-spike** iglica somato-dendrytowa
- secondary** wtórny, drugiego rzędu, dodatkowy, podrzędny, warunkowy; **s. conditioning** warunkowanie drugiego rzędu; **s. reflex** odruch wtórny; **s. reinforcement** wzmocnienie warunkowe, wzmocnienie bodźcem warunkowym, wzmocnienie drugiego rzędu; **s. reward** nagroda wtórna, nagroda warunkowa
- secretory** wydzielniczy; **s. nerve fiber** włókno neurosekrecyjne; **s. reflex** odruch wydzielniczy
- segment** odcinek, segment; **cervical s.** odcinek szyjny; **lumbar s.** odcinek lędźwiowy; **sacral s.** odcinek krzyżowy; **spinal s.** odcinek (segment) rdzenia; **thoracic s.** odcinek piersiowy
- segmental** odcinkowy, segmentowy; **s. reflex** odruch rdzeniowy odcinkowy; **intersegmental reflex** odruch rdzeniowy międzyodcinkowy
- seizure** napad (choroby, drgawek); **epileptic s.** napad drgawkowy
- selective** wybiórczy; **s. permeability** przepuszczalność wybiórcza; **s. stimulation** drażnienie wybiórcze
- self** sam, samo; **self-exciting** samowzbudny, samopobudzający się; **self-propagation** samoprzemieszczanie się, samorozchodzenie się; **self-organization** samoorganizacja
- sense** czucie, zmysł; rozumienie; **sens, znaczenie; czuć; s. datum (s. data)** dane zmysłowe; **external s.** zmysł eksteroceptywny, czucie exteroceptywne; **internal s.** czucie wewnętrzne, zmysł intero-ceptywny; **muscle s.** czucie mięśniowe; **s. illusion** złudzenie zmysłowe; **s. limen** próg czucia; **s. modality** jakość zmysłowa; **s. organ** narząd czucia, narząd zmysłowy, receptor; **s. threshold** próg czucia
- sensibility** wrażliwość, odczuwanie; **deep s.** czucie głębokie; **epicritic s. (H. Head)** czucie epikrytyczne; **pallesthetic s.** wrażliwość na drgania (stroika); **proprioceptive s.** czucie proprioceptywne; **protopathic s. (H. Head)** czucie protopatyczne
- sensibilization** uczulenie
- sensitive** wrażliwy, czuły
- sensitivity (syn. sensitiveness)** wrażliwość
- sensitize** uczulić, uwrażliwić
- sensitization** uczulenie, uwrażliwienie
- senso(ri)-motor** czuciowo-ruchowy; **s. cortex** kora czuciowo-ruchowa; **s. integration** integracja (scalenie) czuciowo-ruchowe
- sensory** czuciowy, zmysłowy; **s. deprivation** izolacja zmysłowa, deprivacja zmysłowa; **s.**

- fiber** włókno czuciowe; **s. function** czynność czuciowa; **s. information** informacja zmysłowa, dopływ informacji ze zmysłów; **s. input** doprowadzenie uczucia, doprowadzenie bodźców; **s. modality** jakość zmysłowa; **s. root** korzonek (korzeń) czuciowy; **s. root field** pole odbiorcze korzonka czuciowego; **s. unit** jednostka czuciowa
- serial** seryjny, szeregowy, dotyczący ciągu; **s. association** asocjacja seryjna; **s. learning** uczenie (się) ciągów, uczenie (się) seryjne
- serotonine** (*syn. enteramine*) serotonina, 5-hydroksytryptamina
- set** zestaw, komplet; nastawienie; nastawić, ułożyć; **learning s.** nastawienie, gotowość do uczenia się; **motor s.** gotowość do (danej) reakcji; **neural s.** gotowość neuronalna, torowanie (np. łuku odruchowego); **preparatory s.** gotowość do reakcji
- shadow** cień; **s. reflex** odruch na cień
- sham** rzekomy, pozorny; **s. feeding** karmienie pozorne; **s. rage** wściekłość rzekoma
- shaping** (*syn. approximation conditioning*) warunkowanie przybliżające
- sigma**, σ milisekunda; odchylenie standardowe; **s. rhythm** rytm sigma, rytm ok. 14 cykle/sek; **s. score** wynik standaryzowany; **s. spindle** wrzeciono sigma, rytm sigma
- sign** znak, objaw, przejaw, sygnał (bodziec warunkowy); **local s.** (*C. S. Sherrington*) cecha miejsca; **s. stimulus** bodziec znak, bodziec kluczowy (*syn. releaser* wyzwalacz)
- sign-gestalt** struktura znaczeniowa
- sign learning** (*O. H. Mowrer*) warunkowanie klasyczne, uczenie znaków; (*E. C. Tolman*) uczenie znaków
- signal** sygnał; sygnalizować; **s.-to-noise ratio** stosunek sygnału do szumów
- significate** (*E. C. Tolman*) desygnat
- silent period** okres milczenia, pauza
- sink** zlew, miejsce ujemne elektrycznie
- situational** sytuacyjny; **s. stimuli** bodźce sytuacyjne
- skin reflex** (*syn. superficial reflex*) odruch skórny
- Skinner box** skrzynka Skinnera
- sleep** sen; **fast s. sen** paradoksalny; **paradoxical s. sen** paradoksalny; **s. center** ośrodek snu; **slow s. sen** powolny
- slow** powolny; zwolnić; **s. muscle** mięsień powolny; **s. potential** potencjał powolny; **s. sweep** powolny przebieg strumienia (oscylskopu); **s. wave** (*EEG*) fala powolna; **s. wave complex** (*EEG*) zespół fal powolnych
- sodium** sód; **s. pump** pompa sodowa
- solution learning** (*O. H. Mowrer*) warunkowanie instrumentalne, uczenie się rozwiązań
- somato-dendritic** somato-dendrytowy, powstający w ciele i dendrytach neuronu, SD
- somato-fugal** ku obwodowi neuronu; **s.-f. axonal transport** transport aksonowy ku obwodowi
- somato-motor** somato-motoryczny, związany z ruchami ciała
- somato-sensory** związany z uczuciem ciała; **s. cortex** kora projekcyjna uczucia ciała, kora somato-sensoryczna
- somatotopic** odwzorowujący okolice ciała, somatotopowy; **s. organization** układ odwzorowania okolic ciała
- S-O-R, stimulus-organism-response** bodziec-organizm-reakcja
- S_OR, behavioral oscillation** (*C. L. Hull*) oscylacja behawioralna
- source** źródło, miejsce elektrododatnie
- space constant** (*syn. length constant*) stała długości
- span** zakres, rozpiętość; **memory s.** zakres pamięci
- spasm** kurcz
- spastic** spastyczny, kurczowy
- spasticity** spastyczność
- spatial** przestrzenny; **s. orientation** orientacja przestrzenna; **s. summation** sumowanie przestrzenne
- specific** swoisty, specyficzny; **s. afferent pathway** droga czuciowa specyficzna; **s. resistance** opór właściwy **s. weight** ciężar właściwy
- spike** iglica; **s. potential** potencjał iglicowy; **SD s. iglica** somato-dendrytowa; **IS-spike** iglica odcinka początkowego (aksonu)
- spike** (*EEG*) iglica, fala 1/12 sek; **s. and wave complex** zespół iglicy i fali
- spinal** rdzeniowy; **s. animal** zwierzę rdzeniowe; **s. cord** rdzeń kręgowy; **s. ganglion** zwój międzykręgowy, zwój rdzeniowy; **s. preparation** preparat rdzeniowy
- spinalize** przeciąć rdzeń kręgowy
- spindle** wrzeciono; **alpha s.** (*EEG*) wrzeciono alfa; **muscle s.** wrzeciono mięśniowe; **sleep s.** wrzeciono snu, wrzeciono sigma; **s. burst** erupcja wrzeciona; **s. tripping** wyzwalanie wrzeciona
- spine** grzbiet; kręgosłup; kolec, cierni, pączek; **dendritic s.** cierni (pączek) dendrytu; **s. apparatus** aparat cierniowy (pączkowy); **s. synapse** synapsa cierniowa (pączkowa)
- split** rozdzielić, rozdziwić; **s. brain** mózg rozdwojony
- spontaneous** niewymuszony, własny, spontaniczny,

- samoistny; **s. activity** czynność spontaniczna; **s. behavior** zachowanie (się) spontaniczne; **s. discharge** wyładowanie spontaniczne; **s. recovery** odnowa samorzutna, wznowienie samorzutne (samoistne) (wygaszonego odruchu warunkowego)
- sporadic** sporadyczny; **s. stimulus** bodziec sporadyczny, bodziec pojawiający się nieregularnie
- spreading** rozprzestrzenianie się, rozchodzenie się, szerzenie się; szerzący się, rozchodzący się; **s. depression** (*A. A. P. Leão*) szerząca się depresja
- stalking** skradanie się, podkradanie się
- stand** stojak; **conditioning s.** (*syn. Pavlovian s.*) stojak do badań odruchów warunkowych
- standard** wzorzec; przeciętna; wzorcowy, standardowy; **s. deviation** odchylenie standardowe; **s. error** błąd standardowy; **s. score** wynik standaryzowany
- stare** patrzeć, wpatrywać się; **staring contest** współzawodnictwo patrzenia
- starting reflex** odruch startowy
- startle reflex** (*syn. startle pattern*) odruch (reakcja) startowy, reakcja poderwania się, reakcja wzdrgnięcia
- stationary excitation** (*N. Y. Wedensky*) pobudzenie stacjonarne
- stem** pień; **brain s.** pień mózgu
- stereotaxis** stereotaksja, wyznaczenie położenia w bryle; **brain s.** stereotaksja mózgu, wyznaczenie położenia w głębi mózgu
- stereotaxic** stereotaktyczny
- stereotype** stereotyp, układ niezmienny; **dynamic s.** (*I. P. Pavlov*) stereotyp dynamiczny
- stimulus** bodziec; **s. artifact** artefakt bodźca; zakłócenie spowodowane bodźcem; **s. isolation unit** jednostka izolująca, urządzenie do izolacji bodźca; **s. event** bodziec-zdarzenie, zdarzenie będące źródłem bodźca; **s. object** bodziec-przedmiot, przedmiot będący źródłem bodźca
- stimulus-bound** określony bodźcem (o reakcji lub percepcji)
- stochastic** losowy, stochastyczny
- stress** napór, stress; obciążenie, napięcie; **s. stimulus** bodziec naporowy
- stretch** naciąg, rozciąganie, naciągać, rozciągać; **s. receptor** receptor rozciągowy; **s. reflex** odruch na rozciąganie, odruch rozciągowy, odruch miotaktyczny
- striate** prążkowany; dotyczący kory wzrokowej; **s. body** ciało prążkowane, prążkowie; **s. cortex** kora wzrokowa, kora prążkowana; **s. muscle** mięsień poprzecznie prążkowany
- striatal** prążkowany; prążkowiowy; dotyczący kory prążkowanej (wzrokowej); **s. neuron** neuron prążkowiec; **s. neuron** neuron kory wzrokowej
- Su, US, UCS, unconditioned stimulus (unconditional stimulus)** bodziec bezwarunkowy, **US subcortex** podkorze
- subcortical** podkorowy
- subliminal** podprogowy; poniżej progu postrzegania
- submissive** uległy; **s. posture** poza uległości
- subnormal** subnormalny, podnormalny; **s. period** okres subnormalny, okres obniżonej pobudliwości; **s. phase** faza subnormalna, faza obniżenia pobudliwości
- subordination** podporządkowanie, subordynacja; **central s.** ośrodkowa kontrola, subordynacja ośrodkowa (*L. Lapique*)
- substitute** zastępować, zastępczy, warunkowy; **s. stimulus** bodziec zastępczy (warunkowy)
- substitution** zastępstwo, zastępowanie; **stimulus s.** zastępstwo bodźca; **principle of stimulus s.** zasada zastępstwa bodźca (w warunkowaniu klasycznym)
- subsynaptic** subsynaptyczny, pod synapsą; **s. web** (*syn. synaptic web*) (*E. De Robertis*) utkanie subsynaptyczne
- subthalamus** niskowzgórze
- subthreshold** podprogowy
- successive** następczy; **s. discrimination** rozróżnianie bodźców pojedynczych, różnicowanie następcze; **s. threshold** próg następczy
- sudomotor** potowydzielniczy; **s. reflex** odruch potowydzielniczy
- sudo-secretory** potowydzielniczy; **s. reflex** odruch potowydzielniczy
- summation** sumowanie; **spatial s.** sumowanie przestrzenne; **temporal s.** sumowanie w czasie (czasowe)
- superficial** powierzchniowy, powierzchniowy; **s. reflex** (*syn. skin reflex*) odruch skórny
- supernormal** supernormalny, ponadnormalny; **s. period** okres wzmożonej pobudliwości; **s. phase** faza wzmożenia pobudliwości, faza ponadnormalna; **s. sign stimulus** ponadnormalny bodziec kluczowy
- supersensitivity** nadwrażliwość; **s. of denervated structures** nadwrażliwość tworów (struktur) odnerwionych
- supine** twarzą (lub dłońią) w górę; **supination** supinacja, zgięcie do tyłu

suppression stłumienie, powstrzymanie, zahamowanie; **s. areas** okolice tłumiące (kory); **conditioned s.** warunkowe tłumienie, warunkowa reakcja emocjonalna, CER
suppressor band (*syn. suppression area*) pasmo tłumiące, okolica tłumiąca (kory mózgowej)
supraliminal (*syn. above threshold*) ponadprogowy
supralimit pozakresowe; **s. inhibition** (*I. P. Pavlov*) hamowanie pozakresowe
supramaximal supramaksymalny, większy od maksymalnego
supramedullary nadrdzeniowy; nadopuszkowy; **s. ganglion** zwój nadrdzeniowy, zwój nadopuszkowy
suprasegmental nadodcinkowy
suprathreshold nadprogowy
switching przełączanie; **conditioned s.** przełączanie warunkowe
sympathetic współczulny, sympatyczny; **s. innervation** unerwienie współczulne
sympathomimetic sympatykomimetyczny

synapse synapsa, styk nerwowy
synaptic synaptyczny; **s. cleft** szczelina synaptyczna; **s. delay** opóźnienie synaptyczne; **s. fuzzi coat** wyściółka synaptyczna; **s. knobs** (*syn. end boutons*) guziczki synaptyczne, końcowe; **s. relay** łącze synaptyczne, synaptyczna stacja przekaźnikowa; **s. vesicle** pęcherzyk synaptyczny; **s. web** (*syn. subsynaptic web*) utkanie podsynaptyczne (subsynaptyczne)
synchronization synchronizacja
syndrome zespół (objawów), syndrom
synergic sprzymierzony, współdziałający, stowarzyszony, synergiczny; **s. muscle** mięsień sprzymierzony (współdziałający, synergiczny); **s. muscle group** grupa mięśni sprzymierzonych (synergicznych)
synergist współdziałający; **s. muscle** mięsień współdziałający
system układ, system; **nervous s.** układ nerwowy
systemic układowy, ogólnoustrojowy, systemowy; **s. blood pressure** ciśnienie tętnicze krwi

T

T-fiber włókno T, akson rozgałęziony w pobliżu perikarionu
 τT_R (*C. L. Hull*) okres utajony reakcji, czas reakcji
Tarchanoff phenomenon zjawisko Tarchanowa, reakcja skórnogalwaniczna
target cel; celować; **t. cell** komórka docelowa, komórka adresowa
targeting reflex (*J. Konorski*) odruch celowniczy
task zadanie
teledendron (*syn. telodendron, telodendrion, end brush*) telodendron, końcowe rozkrzewienie aksonu, drzewko końcowe
telencephalon (*syn. end brain*) kresomózgowie
temporal czasowy; skroniowy; **t. lobe** płat skroniowy; **t. parameter** parametr czasowy; **t. summation** sumowanie czasowe (w czasie)
temporary chwilowy, przejściowy, tymczasowy
tendon ścięgno; **Golgi t. organ** narząd ścięgnisty Golgiego, aparat Golgiego, receptor ścięgnowy Golgiego; **t. reflex** odruch ścięgnowy
tenotomy przecięcie ścięgna; **tenotomize** przeciąć ścięgno
terminal zakończenie; końcowy, kresowy; **nerve t.** zakończenie nerwowe; **t. bulb** zakończenie synaptyczne; **t. depolarization** depolaryzacja zakończeń włókna czuciowego; **t. sensitivity** wrażliwość kresowa (maksymalna)

test próba, sprawdzenie, test; próbować, sprawdzać;
testing stimulus bodziec sprawdzający
tetanic tężcowy; **t. contraction** skurcz tężcowy;
t. convulsions drgawki tężcowe; **t. stimulation** drażnienie tężcove
tetanize pobudzić (mięsień) do skurczu tężcowego
tetanus tężec; drażnienie tężcove; skurcz tężcowy;
t. toxin (*syn. tetanotoxin*) tetanotoksyna, jad tężca
thalamus wzgórze (wzrokowe)
thalamic wzgórzowy, talamiczny; **t. animal** zwierzę wzgórzowe; **t. diffuse projection system** wzgórzowy układ projekcji rozlanej (niespecyficznej)
thanatosiis odruch pozornej śmierci
theta teta, θ ; **theta rhythm** czynność teta, rytm teta
thirst pragnienie; **t. drive** napęd pragnieniowy
threshold (*syn. limen*) próg (pobudliwości); **differential t.** próg różnicy (bodźców); **t. element** element progowy; **t. level (of potential)** progowy poziom (potencjału); **t. of excitation** próg pobudzenia; **t. stimulus** bodziec progowy
time czas; ustawiać w czasie; **t. base** podstawa czasu; **t. conditioning** warunkowanie na czas; **t. constant** stała czasu, stała czasowa; **t. course** przebieg w czasie; **t. scale** skala czasu; **t. to summit** czas narastania; **timing** układ w czasie; odmierzający czas

- tone ton; napięcie; **muscular t.** napięcie mięśniowe; **vagal t.** napięcie nerwu błędnego, wagotonia
- tonic** środek pobudzający; napięty, toniczny; pobudzający; ciągły; **t. activity** czynność ciągła; **t. contraction** skurcz toniczny, skurcz ciągły; **t. inhibition** hamowanie ciągle (toniczne); **t. movement** ruch ciągły (toniczny); **t. muscle** mięsień powolny (toniczny); **t. reflex** odruch ciągły (toniczny)
- touch** dotyk, dotykać; **t. reflex** odruch na bodziec dotykowy
- trace** ślad, linia, zapis; śladowy; **faint t.** nikły ślad, cienka linia; **memory t.** ślad pamięciowy; **t. conditioning** warunkowanie śladowe
- track** ślad; **electrode t.** ślad elektrody
- tracking** śledzenie; śledzący; **t. movement** ruch śledzący (galek ocznych)
- tract** droga, szlak, pasmo; **olfactory t.** pasmo węchowe; **optic t.** szlak wzrokowy; pasmo wzrokowe
- traffic** ruch; **t. of impulses** przebieg impulsów
- train** ciąg, szereg; ćwiczyć, trenować, kształcić; **impulse t.** ciąg (szereg) impulsów; **trained movement** ruch wyćwiczony
- training** ćwiczenie, trenowanie, trening; **reflex t.** trenowanie odruchu
- transcortical** przez korę, biegnący przez korę, skrośkorowy
- transducer** przetwornik; **t. action** czynność przetwornikowa
- transfer** transfer, przeniesienie, przekaz; przenosić; **bilateral t.** transfer skrzyżowany; **ionic t.** przenoszenie jonów; **negative t.** transfer ujemny; **positive t.** transfer dodatni
- transient** zjawisko przejściowe; przebieg niestabilny; pojedyncza fala (*EEG*); krótkotrwały zespół; przejściowy, niestabilny; **computer of average transients** maszyna matematyczna do uśredniania przebiegów niestabilnych; **t. memory** pamięć przejściowa
- transit** (*J. Konorski*) przekazywać; przekaźnikowy; **t. field** pole przekaźnikowe
- transit-exit field** (*J. Konorski*) pole przekaźnikowo-wyjściowe
- transitional** przechodni, przemijający; **t. cortex** kora przechodnia
- transmembrane** skrośbłonowy; **t. potential** potencjał skrośbłonowy
- transmission** przekazywanie, przekaźnictwo; **chemical t.** przekazywanie (przekaźnictwo) chemiczne;
- electrical t.** przekazywanie (przekaźnictwo) elektryczne; **synaptic t.** przekazywanie (przekaźnictwo) synaptyczne
- transmit** przekazywać; **transmitting** przekazujący; **chemically transmitting synapse** synapsa o przekaźnictwie chemicznym; **electrically transmitting synapse** synapsa o przekaźnictwie elektrycznym
- transmitter** (*syn. mediator*) przekaźnik, mediator; **t. substance** substancja przekaźnikowa (przekazująca); **t. potentiality** zdolność przekazywania (synaptycznego)
- transport** transport, przenoszenie; **axonal t.** transport aksonowy
- transsituational** przechodni, międzysytuacyjny
- transsynaptic** transsynaptyczny, poprzez synapsę; **t. electrical coupling** sprzężenie elektryczne poprzez synapsę, synaptyczne sprzężenie elektryczne
- traumatic** traumatyczny, urazowy; **t. fixation** utrwalenie traumatyczne
- tremor** drżenie; **intention t.** drżenie zamiarowe
- trial** próba, doświadczenie próbne
- trial-and-error learning** uczenie (się) metodą prób i błędów
- trigger** wyzwalacz, spust, układ spustowy; wyzwalacz; **Schmitt t.** układ spustowy Schmitta; **t. feature** cecha wyzwalająca; **t. stimulus** bodziec wyzwalający; **triggered pulse** impuls wyzwalany; **triggered time base** wyzwalana podstawa czasu
- tripping** wyzwalanie; **spindle t.** wyzwalanie wrzecion
- trophic** odżywczy, troficzny; **t. influence** wpływ troficzny **t. sore** owrzodzenie troficzne, rana troficzna
- trophotropic zone** (*W. R. Hess*) strefa trofotropowa, strefa mechanizmów odżywczych (podwzgórze) (*cf. ergotropic zone*)
- twilight vision** (*syn. night vision, scotopic vision*) widzenie o zmroku, widzenie zmierzchowe, widzenie skotoptyczne
- twitch** skurcz (pojedynczy), szarpnięcie; **t. muscle** mięsień szybki; **t. tension** napięcie skurczowe
- two-factor theory** teoria dwuczynnikowa; **t. t. of learning** teoria dwóch procesów uczenia (się)
- type** typ; **type I conditioning** (*S. Miller, J. Konorski*) warunkowanie typu pierwszego, warunkowanie klasyczne; **type II conditioning** (*S. Miller, J. Konorski*) warunkowanie typu drugiego, warunkowanie instrumentalne (sprawcze)

U

- sU_R (C. L. Hull) reakcja wrodzona, reakcja bezwarunkowa
- UCR, UR, **unconditioned reflex (response)** odruch bezwarunkowy, reakcja bezwarunkowa, UR
- UCR, UR, RU, **unconditioned response (reflex)** reakcja (odruch) bezwarunkowa, UR
- USC, US, **unconditioned stimulus** bodziec bezwarunkowy, US
- U-fibers włókno U, włókna łukowate łączące korę sąsiednich zakrętów
- Umwelt (Ger.) (J. von Uexküll) świat otaczający, ta część świata zewnętrznego (Aussenwelt), która ma znaczenie dla danego organizmu i działa na jego receptory
- unavoidable nieunikniony, nieuchronny; u. shock uderzenie nieuchronne, bodziec bólowy elektryczny
- unconditional (syn. unconditioned) bezwarunkowy; u. reflex odruch bezwarunkowy, UR; u. response reakcja bezwarunkowa, UR
- unilateral jednostronny, po jednej stronie ciała
- unipolar (syn. monopolar) jednobiegunowy
- unit jednostka; pojedyncza komórka nerwowa, neuron; myotatic u. jednostka miotacyjna, motor u. jednostka ruchowa (C. S. Sherrington), neuron ruchowy wraz z unerwionymi przezeń włóknami mięśniowymi; nerve u. jednostka (element) nerwowa; neural u. jednostka neuralna (komórka lub włókno); off-unit neuron wyłączeniowy, jednostka wyłączeniowa; on-unit neuron włączeniowy, jednostka włączeniowa; sensory u. jednostka czuciowa; standard u. (stat.) jednostka standardowa (standaryzowana)
- unitary jednostkowy; u. EPSP jednostkowy EPSP, jednostkowy pobudzeniowy potencjał postsynaptyczny; u. action potential potencjał czynnościowy jednostkowy
- unmyelinated (syn. non-medullated) bezdżenny, niemielinowany; u. fiber włókno niemielinowane (bezdżenne, nagie, szare)
- unpolarizable niepolaryzujący (się); u. electrode elektroda niepolaryzująca (się)
- unpolarized niespolaryzowany
- unspecific nieswoisty, niespecyficzny; u. afferent system nieswoisty układ czuciowy
- UR, UCR, **unconditioned response (reflex)** reakcja (odruch) bezwarunkowa, UR
- US, **unconditioned stimulus** bodziec bezwarunkowy, US
- use używanie, użycie; używać; excess u. nadmierne używanie, wzmożone użycie; law of u. (syn. law of exercise, law of frequency) prawo ćwiczenia
- utilization time czas użyteczny

V

- vacuum activity (syn. Leerlaufreaction) reakcja upustowa; reakcja występująca pomimo braku bodźca wyzwalającego
- vacuum tube lampa próżniowa; v. t. voltmeter woltomierz lampowy
- vagal dotyczący nerwu błędnego, wagalny; v. tone wagotonia, wzbudzenie parasympatyczne
- vagomimetic wywołujący objawy pobudzenia nerwu błędnego
- Vagusstoff (Ger.) (O. Loewi) substancja nerwu błędnego
- variable zmienna; zmienny, podlegający zmianom; dependent v. zmienna zależna, reakcja; independent v. zmienna niezależna (może to być zmienna S lub zmienna O); intervening v. zmienna wdana (wtrącona); O v. zmienna O, organizm, czynniki wewnętrzne organizmu, czynniki organizmalne; R v. zmienna R, reakcja; S v. zmienna S, bodziec lub sytuacja
- variable interval reinforcement, VI (syn. aperiodic reinforcement, random reinforcement) wzmacnianie aperiodyczne, wzmacnianie zmiennookresowe, VI
- variable ratio reinforcement, VR wzmacnianie zmiennostosunkowe, wzmacnianie w zmiennej proporcji, VR
- vasomotor naczynioruchowy; v. reflex odruch naczynioruchowy; v. center ośrodek naczynioruchowy
- vegetative wegetatywny, autonomiczny; v. nervous system wegetatywny układ nerwowy, autonomiczny układ nerwowy
- vesicle pęcherzyk; synaptic v. pęcherzyk synaptyczny

VIR, variable interval reinforcement wzmacnianie zmiennookresowe, wzmacnianie aperiodyczne
vigilance czuwanie, czujność
visceral trzewny, trzewiowy; **v. drive** napęd trzewny, popęd trzewny; **v. nervous system** trzewiowy układ nerwowy (bezkęgowców); **v. sense** czucie trzewiowe
visceromotor trzewioruchowy; **v. response** reakcja trzewioruchowa
vision wzrok, widzenie; **binocular v.** widzenie obuoczne; **central v.** widzenie środkowe; **cyclopean v.** widzenie cyklopowe; **daylight v.** (*syn. photopic v.*) widzenie dzienne, widzenie fotopcyjne; **foveal v.** widzenie plamkowe; **monocular v.** widzenie jednooczne; **night v.**

(*syn. twilight v., scotopic v.*) widzenie zmierzchowe, widzenie o zmroku, widzenie skotopcyjne; **paracentral v.** widzenie okołosrodkowe; **peripheral v.** widzenie obwodowe;
visual wzrokowy; **v. cortex** kora wzrokowa; **v. evoked response** (*syn. visually evoked response*) wzrokowa odpowiedź wywołana
volley salwa; **preganglionic v.** salwa impulsów przedzwojowych; **v. of impulses** salwa impulsów
volume objętość; **v. conductor** przewodnik przestrzenny
voluntary dowolny; **v. movement** ruch dowolny
VRR, variable ratio reinforcement wzmacnianie zmiennostosunkowe, wzmacnianie w zmiennej proporcji

W

wake obudzić, przebudzić się
wakeful przebudzony, czuwający
wakefulness czuwanie, przytomność
Wallerian degeneration zwyrodnienie wallerowskie, zwyrodnienie wtórne
warming-up rozgrzewka; **w. effect** zjawisko rozgrzewki; **w. trial** próba wstępna
warn ostrzegać
warning ostrzeżenie; ostrzegający; **w. signal** bodziec

ostrzegawczy, sygnał ostrzegawczy, warunkowy bodziec obronny
wave fala; **brain waves** fale mózgu; **spike and w. complex (EEG)** zespół iglicy i fali
Wedensky effect (*syn. Wedensky inhibition*) hamowanie Wwiedenskiego
white matter istota biała
white noise biały szum
withdrawal wycofanie się, cofnięcie; **w. response** reakcja cofnięcia

Z

Z score (*syn. standard score*) wynik standaryzowany
zone pas, strefa; **ergotropic z.** (*W. R. Hess*) strefa ergotropowa, strefa mechanizmów aktywacji;

trophotropic z. (*W. R. Hess*) strefa trofotropowa, strefa mechanizmów odżywczych

ERRATUM

Page 5, column 2, line 7:
instead of uczuciowy should be czuciowy.

Acta Neurobiol. Exp. 1971, Suppl. 2.